

Univerzita Palackého v Olomouci  
Právnická fakulta

Lucie Sukdoláková

**Bankovní dohled České národní banky**

Diplomová práce

Olomouc 2020

**Prohlášení:**

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Bankovní dohled České národní banky vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 3. března 2020

Lucie Sukdoláková

**Poděkování:**

Na tomto místě bych chtěla poděkovat JUDr. et Mgr. Taťaně Špírkové, Ph.D., za trpělivost a rady při vedení mé diplomové práce a za čas věnovaný této práci. Také bych chtěla poděkovat své rodině za podporu při mém studiu.

## **Anotace**

Tato diplomová práce se zabývá problematikou bankovního dohledu vykonávaného Českou národní bankou. Cílem práce je shrnout právní aspekty bankovního dohledu v České republice a zhodnotit jeho efektivitu a celkovou bezpečnost bankovního systému. Práce se skládá ze čtyř kapitol. První kapitola se zabývá historickým vývojem bankovního dohledu a jeho zdůvodněním. Ve druhé kapitole jsou popsány subjekty bankovního dohledu. Třetí kapitola je věnována bankovní regulaci, jakožto neoddelitelné součásti pojmu bankovní dohled. Čtvrtá kapitola se věnuje bankovnímu dohledu jako takovému, a případným následkům dohledové činnosti, tedy sankcím a opatřením k nápravě.

## **Klíčová slova**

Česká národní banka, banky, bankovní dohled, bankovní regulace, bankovní rizika, bankovní systém

## **Annotation**

This thesis deals with the issue of banking supervision performed by the Czech National Bank. The aim of the thesis is to summarize the legal aspects of banking supervision in the Czech Republic and to evaluate its effectiveness and overall security of the banking system. The thesis consists of four chapters. The first chapter deals with the historical development of banking supervision and its justification. The second chapter describes the subjects of banking supervision. The third chapter is devoted to banking regulation as an integral part of the concept of banking supervision. The fourth chapter is devoted to banking supervision as such and to the possible consequences of supervisory activities, ie sanctions and corrective action.

## **Keywords**

Czech National Bank, banks, banking supervision, banking regulation, bank risk, banking system

# Obsah

Zkratky .....	7
<b>Úvod.....</b>	<b>8</b>
<b>1 Historický kontext.....</b>	<b>10</b>
1.1 Počátky regulace a dohledu (1900-1930) .....	10
1.2 Centralizace regulace a dohledu (1930-1944).....	10
1.3 Regulace a dohled po obnovení ČSR (1945-1989) .....	12
1.4 Regulace a dohled v porevolučních letech.....	13
1.5 Zdůvodnění bankovního dohledu .....	14
<b>2 Subjekty bankovního dohledu .....</b>	<b>17</b>
2.1 Česká národní banka.....	17
2.1.1 Povolovací činnost ČNB .....	18
2.1.2 Normotvorná činnost ČNB .....	19
2.1.3 ČNB jako věřitel poslední instance.....	20
2.2 Banky .....	21
2.2.1 Banka jako finanční zprostředkovatel .....	22
2.2.2 Bankovní rizika.....	22
<b>3 Bankovní regulace.....</b>	<b>24</b>
3.1 Bankovní licence .....	24
3.1.1 Bankovní licence u zahraničních bank.....	27
3.1.2 Jednotná bankovní licence.....	28
3.2 Pravidla podnikání bank .....	30
3.2.1 Kapitálová přiměřenost .....	31
3.2.2 Pravidla úvěrové angažovanosti .....	33
3.2.3 Pravidla likvidity.....	34
3.2.4 Pravidla uveřejňování informací.....	37
3.2.5 Pravidla ochrany před nelegálními praktikami .....	38
3.2.6 Správa a řízení bank .....	39
3.3 Povinné pojištění pohledávek z vkladů .....	40
<b>4 Bankovní dohled.....</b>	<b>43</b>
4.1 Metody bankovního dohledu .....	44
4.1.1 Dohled na dálku .....	44
4.1.2 Dohled na místě .....	46
4.2 Formy dohledu .....	49
4.3 Nápravná a sankční opatření.....	50
4.3.1 Opatření k nápravě .....	50
4.3.2 Sankční opatření.....	52

<b>Závěr .....</b>	<b>55</b>
Seznam použitých zdrojů .....	57

### **Seznam grafů:**

Graf 1 - Četnost vzniklých bank a jejich celkový počet (2009-2019) .....	29
Graf 2 - Kapitálová přiměřenost bank a výnosnost kapitálu (2008-2019) (%) .....	32
Graf 3 - Ukazatele likvidity bank v letech 2008 až 2018 .....	36
Graf 4 - Četnost kontrolovaných oblastí v bankovníctví v roce 2018 .....	48

## Zkratky

an.	a následující
CRD IV	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
FŘK	Fond pro řešení krize
CRR	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky
Sb.	Sbírka zákonů České republiky
Sb. z. a n.	Sbírka zákonů a nařízení
sp. zn.	spisová značka
ZoPř	zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
ZOPŘK	zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu

## Úvod

V moderní společnosti jsou banky součástí života téměř každého člověka. Banky poskytují finanční služby takovým způsobem, že shromažďují volné peněžní prostředky od klientů, které následně používají k poskytování úvěrům jiným klientům. Vztah klienta a banky je tedy postaven na silné důvěře, že banka bude vždy schopná vklady klientů vyplatit. Činnost bank je specifická a velmi ovlivňuje celkovou ekonomiku státu, jelikož hospodaří s cizími financemi. Bankovní systém tak musí být co nejvíce stabilní. Aby byl tento systém stabilní, musí být nastavena určitá pravidla, která musí banky dodržovat a také musí být kontrolováno, zda se těmito pravidly banky řídí. Tato pravidla ovšem musí být nastavena tak, aby banky jednaly v zájmu svých klientů, a nikoliv pouze s vidinou zisku. Na druhou stranu nesmí být nastavena moc přísně, aby nedocházelo k vytváření monopolů či šedé ekonomické zóny.

Nastavování těchto pravidel a kontrola nad jejich dodržování se označuje jako bankovní dohled a je vykonáván Českou národní bankou. Bankovní dohled také zahrnuje vydávání bankovních licencí, povolení, registrací a souhlasů podle různých zákonů. Dále lze pod bankovní dohled zařadit vydávání opatření a vyhlášek definujících pravidla obezřetného podnikání bank, řízení o správních deliktech a přestupcích či ukládání opatření k nápravě a pokut. Z důvodů vysoké provázanosti finančních trhů a volného trhu musí při bankovním dohledu Česká národní banka spolupracovat se zahraničními orgány dohledu a evropskými institucemi.

Přes důležitost bankovního dohledu České národní banky není literatura o tomto tématu dostatečně rozsáhlá. Většinou se v literatuře objevují pouze úzké kapitoly věnované bankovnímu dohledu, popřípadě se literatura věnuje bankovnímu dohledu obecně (bez zaměření na fungování bankovního dohledu v České republice) nebo se jedná o starší literaturu, kdy v poslední době došlo ke změnám v právních předpisech, které tato starší literaturu neobsahuje. Z tohoto důvodu je jedním z cílů práce poskytnout ucelený souhrn činností a regulačních pravidel, které se uplatňují v rámci bankovní dohledu vykonávaného Českou národní bankou.

Hlavním cílem práce je zhodnotit efektivitu bankovního dohledu vykonávaného Českou národní bankou a na základě toho zhodnotit bezpečnost a stabilitu bankovního systému v současné době. Na základě tohoto vymezeného cíle se bude první kapitola zabývat historickým vývojem dohledové činnosti nad bankami na našem území a také celkovým zdůvodněním bankovního dohledu. Ve druhé kapitole budou rozebrány subjekty bankovního



dohledu, především pak pravomoci a funkce České národní banky. Třetí kapitola se bude zabývat regulatorními částmi dohledové činnosti, nad kterými následně vykonává Česká národní banka dohled. Bankovnímu dohledu jako takému je věnována čtvrtá kapitola, kde jsou rozebrány metody bankovního dohledu a případné možnosti sankcí či opatření k nápravě.

Ve své práci budu používat teoretické metody, a to analýzu a syntézu. V první kapitole bude použita metoda analýzy za účelem zdůvodnění bankovního dohledu. Ve druhé kapitole bude opět použita metoda analýzy za účelem charakteristiky České národní banky a jejích činnosti, ale také bank jakožto dohlížených subjektů. Ve třetí a čtvrté kapitole bude kromě analýzy použita i syntéza. Po analýze právních předpisů, upravujících bankovní dohled České národní banky, a analýze zpráv o výkonu dohledu vydávaných Českou národní bankou provedu syntézu těchto poznatků do uceleného celku, na základě kterého zhodnotím efektivitu bankovního dohledu vykonávaného Českou národní bankou, respektive ohodnotím bezpečnost a stabilitu bankovního systému v České republice. Diplomová práce vychází z právního stavu platného k 3. březnu 2020.

# 1 Historický kontext

Instituce obdobné bankám se začaly objevovat v Babylonu, Egyptě či Asýrii již počátkem 18. století př. n. l. Již v této době lidé svěřovali své úspory do bezpečných úschov v chrámech a kněží naopak z těchto svěřených hodnot poskytovali půjčky. Za počátek klasického bankovníctví v Evropě je ovšem považován středověk, kdy bankéři půjčovali lidem ze svěřených hodnot za určitý úrok, o který se dělili s věřitelem. Rozmach bankovníctví nastal během průmyslové revoluce, kdy vznikla potřeba většího množství sofistikovaných finančních služeb a institucí.<sup>1</sup> S růstem množství těchto institucí se vytvořila potřeba tyto instituce určitým způsobem regulovat a kontrolovat.

## 1.1 Počátky regulace a dohledu (1900-1930)

Určitou roli v iniciaci snahy o regulaci finančních trhů, mezi které patří i bankovní regulace a dohled, mohl hrát i burzovní krach v roce 1873, který byl zapříčiněn neobežretným chováním bankovních institucí. Tento krach měl silný dopad na Vídeňskou burzu, kdy díky těsnému propojení habsburské monarchie a Čech měl tento krach dopad i na pražský peněžní a kapitálový trh.<sup>2</sup> Na našem území se snahy o regulaci finančních trhů začaly objevovat v 2. polovině 19. století a počátku 20. století. Na počátku 20. století na našem území existovalo široké spektrum finančních ústavů. Mezi nejvýznamnější finanční ústavy patřily cedulové banky a obchodní banky, jejichž činnost byla doplňována zvláštními ústavami bankovního typu, ústavami lidového peněžnictví, občanskými záložnami, živnostenskými záložnami a dalšími institucemi. Tento systém doplňovaly soukromé a veřejné pojišťovny, sirotčí poklady, soukromé a státní zastavárny a zemské úvěrové fondy. Kvůli složitosti a různorodosti tohoto systému byl dohled vykonáván samosprávnými revizními svazy, které vznikaly autonomně či nuceně. Nad těmito svazy vykonávaly určité kompetence nejvyšší státní úřady, jako bylo ministerstvo financí, průmyslu, obce (dnes zemědělství), vnitra či pošt a telegrafů. Naopak regulační činnost, která v tomto období spočívala v licenční a povolovací činnosti, vykonávala jedna státní organizace, a to ministerstvo vnitra.<sup>3</sup>

## 1.2 Centralizace regulace a dohledu (1930-1944)

Na počátku 30. let 20. století se začaly projevnout snahy o reorganizaci peněžnictví a centralizaci dohledu nad peněžními ústavami. Přestože Velká hospodářská krize (1929-1933)

---

<sup>1</sup> KANTNEROVÁ, Liběna. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016. s. 28-29.

<sup>2</sup> Tamtéž, s. 37.

<sup>3</sup> ČNB. *Počátky regulace a dohledu* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 5. října 2019]. Dostupné na <[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/pocatky\\_regulace\\_a\\_dohledu/index.html](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/pocatky_regulace_a_dohledu/index.html)>.

neměla na český bankovní sektor tak destruktivní dopad oproti jiným zemím,<sup>4</sup> byl s ohledem na tuto hospodářskou krizi, zostřenou konkurenci a hrozící finanční krizi vytvořen v roce 1933 Poradní sbor pro věci peněžnictví (označován také jako Peněžní rada). Základem Peněžní rady se stal Ústřední smírčí orgán, jehož kompetence a činnost byla určena zákonem č. 111/1927 Sb. z. a n., o ochraně proti nekalé soutěži a vládním nařízením č. 30/1928 Sb. z. a n., kterým se stanoví korporace a orgány povolané pro smírčí řízení ve věcech nekalé soutěže a vydávají předpisy o řízení před ním. Tento Ústřední smírčí orgán projednával přestupky proti vkladové soutěži (přestupky měly povahu civilní sankce) před tím, než byl spor přednesen před soud. Tento postup byl odůvodňován nutností posouzení sporu odborníky a dále také uchováním bankovního tajemství, kdy Ústřední smírčí orgán projednával spory neveřejně.

Nová Peněžní rada měla oproti Ústřednímu smírčímu orgánu rozsáhlejší kompetence. Peněžní rada měla v celé oblasti úrokových sazeb kompetence normativní, smírčí a rozhodovací. Peněžní rada mohla přijímat zásady dobrých mravů pro soutěž v peněžnictví, které byly, po schválení vládou a vyhlášením ve Sbírce zákonů a nařízeních, právně závazné. Dále Peněžní rada stanovovala pomocí tzv. peněžních norem úrokové sazby, jejichž dodržování bylo vynucováno trestněprávními sankcemi. Ústřední smírčí orgán také fungoval jako správní orgán, který rozhodoval o porušení peněžních norem, a toto stanovisko sloužilo jako podklad pro uložení trestu politickým úřadem. Pro posuzování porušení peněžních norem disponoval Ústřední smírčí orgán rozsáhlými vyšetřovacími právy, které pro něj vykonávala Národní banka Československá. Tyto instituce byly zrušeny 1. dubna 1941 zákonem č. 113/1941 Sb. z. a n., o dohledu a jinaké působnosti ministerstva financí v oboru peněžnictví.<sup>5</sup>

Na počátku 30. let došlo k rozšíření kompetencí ministerstva financí zákonem č. 54/1932 Sb. z. a n. Tímto zákonem byl změněn stávající uvolněný koncesní systém na povolovací režim za účelem omezení konkurenčního prostředí v peněžnictví. Dále byla tímto zákonem zavedena povinnost zaslat do Národní banky Československé měsíční výkazy úhrnného stavu vkladů a úhrnného stavu dlužníků.

Během tzv. II. Československé republiky a následné doby okupace českých zemí Německem, byly kompetence dohledu postupně svěřovány ministerstvu financí. Nakonec mimo působnost ministerstva financí zůstala jen Národní banka pro Čechy a Moravu

---

<sup>4</sup> KANTNEROVÁ: *Základy bankovníctví...*, s. 37.

<sup>5</sup> ČNB. *Centralizace regulace a dohledu* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 5. října 2019]. Dostupné na <[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/centralizace\\_regulace\\_a\\_dohledu/](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/centralizace_regulace_a_dohledu/)>.

a Poštovní spořitelna. Tyto kompetence byly také podstatně rozšířeny nařízením vlády č. 113/1941 Sb. z. a n., o dohledu a jinaké působnosti ministerstva financí v oboru peněžnictví, a to v oblasti povolování a likvidace peněžních institucí. Rozšíření těchto kompetencí mělo za následek podstatné snížení počtu bank, kdy v případě, že nebylo možné dostat kapitál českých bank pod kontrolu německých vlastníků, docházelo k jejich násilným likvidacím.<sup>6</sup> Dále na základě tohoto nařízení získalo ministerstvo financí pravomoc vydávat směrnice, které se mohly týkat např. pravidel udržování likvidity, ukládání volných přebytků, způsobu předkládání souborných výkazů a zpráv o hospodářském stavu, revizí a bilancování peněžních ústavů. Následně byly z důvodu reorganizace vládních úřadů Protektorátu v roce 1942 tyto kompetence svěřeny novému ministerstvu hospodářství a práce.<sup>7</sup>

### 1.3 Regulace a dohled po obnovení ČSR (1945-1989)

V roce 1945 došlo ke zrušení ministerstva hospodářství a práce, a kompetence regulace bank byla převedena na ministerstvo financí ústavním dekretem č. 1/1945 Sb. z. a n. Nové ministerstvo financí pod vlivem komunistické strany prosadilo další koncentraci finančního sektoru, kdy zřízení, sloučení a likvidace bank byly podmíněny souhlasem vlády. Další významnou změnu přinesl dekret č. 102/1945 Sb. z. a n., kterým došlo ke znárodnění bankovníctví.<sup>8</sup> Jako společný orgán všech bank byla zřízena dekretem č. 102/1945 Sb. z. a n. Ústřední správa bank, která byla podřízena ministerstvu financí. Ústřední správa bank měla dle § 15 odst. 2 dekretu č. 1/1945 Sb. z. a n. kompetence navrhopvat členy představenstva bank ministru financí, koordinovat činnost bank, podávat vládě podněty k zřízení, sloučení nebo zrušení banky, navrhopvat vnitřní předpisy bank a navrhopvat ministerstvu financí schválení roční účetní závěrky.

Zákonem č. 181/1948 Sb., o organizaci peněžnictví bylo peněžnictví podřízeno ministerstvu financí, kdy ministerstvo financí vykonávalo vůči peněžním institucím normotvorné, zrušovací a revizní pravomoci. Revizní činnost spočívala dle § 53 zákona č. 181/1948 Sb. ve zkoumání obchodní činnosti a hospodaření peněžních ústavů, dále ve zjišťování, zda peněžní ústavy dodržují zákony a pokyny a také v kontrole hospodaření podle schváleného finančního plánu.

Další změna organizace peněžnictví proběhla v roce 1965, kdy zákonem č. 117/1965 Sb. došlo k přiznání řediteli Státní banky československé statusu vedoucího

---

<sup>6</sup> KANTNEROVÁ: *Základy bankovníctví...*, s. 38.

<sup>7</sup> ČNB: *Centralizace regulace a dohledu*.

<sup>8</sup> ČNB. *Regulace a dohled po koncentraci finančního systému* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 6. října 2019]. Dostupné na <[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/regulace\\_a\\_dohled\\_po\\_koncentraci\\_financniho\\_systemu/](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_po_koncentraci_financniho_systemu/)>.

ústředního orgánu státní správy. Tím došlo k vynětí Státní banky československé z podřízenosti ministerstva financí a stala se rovnoprávným orgánem. Po vzniku Československé federativní republiky podléhalo peněžnictví nadále ministerstvu financí. Došlo ovšem k drobné změně, kdy při zřizování nových ústavů, stanovování jejich organizace a řízení muselo ministerstvo financí tyto otázky řešit v dohodě se Státní bankou československou.<sup>9</sup>

#### 1.4 Regulace a dohled v porevolučních letech

V první polovině 90. let zaznamenal bankovní sektor velmi dynamický rozvoj, kdy rostl jak počet zakládaných bank, tak i objem poskytovaných služeb. Do této doby byl bankovní dohled velmi omezený a bankovníctví bylo podřízeno centrálnímu řízení. Proto se na počátku 90. let začala naplňovat myšlenka reformy bankovního systému, kdy došlo k oddělení činnosti centrální banky a komerčního bankovníctví.<sup>10</sup> Tímto došlo k vytvoření dvojstupňového bankovního systému, jak ho známe dnes. K tomuto oddělení došlo pomocí zákonů č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách a č. 130/1989 Sb., o Státní bance československé, které nabyly účinnosti dne 1. ledna 1990. Právě v zákoně č. 130/1989 Sb., o Státní bance československé byl v § 17 definován i bankovní dohled. Bankovní dohled spočíval v dohledu centrální banky nad dodržováním obecně závazných právních předpisů, které vydala Státní banka československá, závazných výstupů měnového plánu a podmínek stanovených vydanými povoleními. K tomu, aby Státní banka československá mohla tyto úkoly dodržovat, disponovala oprávněním požadovat předložení dokladů, informací či provádět prověrky na místě. Tento systém ovšem nebyl natolik komplexní (např. centrální banka neměla pověření k výkonu dohledu nad obezřetným podnikáním bank), aby odpovídal potřebám bankovního dohledu.<sup>11</sup>

Změnu v pojetí bankovního dohledu přinesly již v roce 1992 zákony č. 22/1992 Sb., o Státní bance československé a č. 21/1992 Sb., o bankách (dále jen „zákon o bankách“). Bankovní dohled zahrnoval dle § 48 odst. 2 zákona č. 22/1992 Sb., o Státní bance československé posuzování žádostí o udělení povolení působit jako banka, dohled nad dodržováním podmínek stanovených v povolení k činnosti banky, kontrolu dodržování právních předpisů a opatření vydaných Státní bankou československou a některých zákonů

---

<sup>9</sup> ČNB. *Regulace finančního trhu* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 10. října 2019]. Dostupné na <[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/regulace\\_financniho\\_trhu/](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_financniho_trhu/)>.

<sup>10</sup> Do té doby centrální banky (Státní banka československá) kromě emisní činnosti vykonávaly i funkce komerční banky, jako je poskytování úvěrů hospodářským subjektům a vedení účtů.

<sup>11</sup> ČNB. *Regulace a dohled v porevolučních letech* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 10. října 2019]. Dostupné na <[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/regulace\\_a\\_dohled\\_v\\_porevolucnich\\_letech/](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_v_porevolucnich_letech/)>.

a ukládání opatření k nápravě a pokut při zjištění nedostatků. Mezi hlavní priority bankovního dohledu se zařadilo vydávání pravidel pro obezřetné podnikání bank a zdokonalování licenčních postupů. Státní banka československá tak postupně začala schvalovat opatření o kapitálové přiměřenosti, úvěrové angažovanosti, likviditě a omezení pro nezajištění devizové pozice bank.<sup>12</sup>

V souvislosti se vznikem České republiky (dále jen „ČR“) 1. ledna 1993 vznikla Česká národní banka (dále jen „ČNB“) jako centrální banka ČR. Činnost ČNB (včetně bankovního dohledu) je upravena zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance (dále jen „zákon o ČNB“), který je po četných novelách platný do dnešní doby. Postupnými novelizacemi zákona o bankách docházelo k posílení pravomocí ČNB při výkonu bankovního dohledu, a to především v oblasti ukládání opatření k nápravě. V tomto období se např. lišil postup při udělování bankovních licencí, kdy ČNB měla oprávnění vyhlásit tzv. „stop stav“. Jednalo se o regulaci vstupu subjektů do bankovního sektoru, kdy ČNB mohla odmítnout udělit bankovní licenci s ohledem na ekonomickou účelnost banky. Tento postup byl ČNB uplatňován do roku 1999.<sup>13</sup> Vstupem ČR do Evropské unie (dále jen „EU“) dne 1. května 2004 se bankovní tuzemský trh otevřel i zahraničním bankovním subjektům a jiným finančním institucím. Z důvodů sblížení regulatorních pravidel a postupů při výkonu dohledu, snížení nákladů výkonu dohledu a využití synergického efektu při výkonu dohledu, dochází v dubnu 2006 k integraci dohledu v ČNB nad celým finančním trhem.<sup>14</sup> V tomto období vzniká i poradní orgán bankovní rady ČNB, a to Výbor pro finanční trh. Ten se zabíral koncepčními otázkami regulace a dohledu nad finančním trhem, nedisponoval však žádnou rozhodovací pravomocí.<sup>15</sup> Výbor pro finanční trh byl zrušen novelou zákona o ČNB k 17. srpnu 2013.<sup>16</sup>

## 1.5 Zdůvodnění bankovního dohledu

Na vývoj bankovního dohledu mělo vliv několik událostí. Jednalo se především o určité krize v bankovním sektoru a změny státních režimů. V posledním zmíněném období

---

<sup>12</sup> ČNB. *Zpráva o činnosti bankovního dohledu v České republice* [online]. cnb.cz, prosinec 2019 [cit. 11. října 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/archiv/banky/download/zprava\\_bd\\_1999.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/banky/download/zprava_bd_1999.pdf)>.

<sup>13</sup> REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3., aktualiz. vydání. Praha: Management Press, 2011, s. 372.

<sup>14</sup> Do té doby vykonávaly dohled nad jinými finančními institucemi i jiné orgány např. Ministerstvo financí.

<sup>15</sup> ČNB. *Regulace a dohled v oblasti finančního trhu* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 11. října 2019].

Dostupné na

<[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/regulace\\_a\\_dohled\\_v\\_oblasti\\_financniho\\_trhu\\_ji/index.html](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_v_oblasti_financniho_trhu_ji/index.html)>.

<sup>16</sup> ČNB. *Výkon dohledu* [online]. cnb.cz, © 2020 [cit. 12. října 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/vykon-dohledu/>>.

se bankovní dohled ČNB rozšířil nejvíce. Jednalo se především o reakce na negativní vlivy v bankovním sektoru. Právě těmito negativními vlivy je bankovní dohled zdůvodňován jako potřebný. Existují i názory, že bankovní dohled bankovním sektoru škodí a měl by se zavést systém volného bankovního sektoru. Tento systém je zdůvodňován přirozenou konkurencí, kdy se banka musí chovat disciplinovaně,<sup>17</sup> pokud si chce udržet důvěru vkladatelů. Právě na vkladatelích závisí dlouhodobá existence banky, kdy z tohoto důvodu by banka měla mít zájem udržet si adekvátní kapitál. Tato teorie je již v dnešní době jen stěží představitelná, protože banky již nelze považovat za rozumné subjekty, které by nebyly hnány touhou po zisku.<sup>18</sup>

Právě obava ze svobodného bankovního sektoru vedla ve všech vyspělých ekonomikách k zavedení bankovní regulace a dohledu. Ve svobodném bankovním sektoru by mohly vznikat nedostatky trhu neboli tržní selhání. Těmito tržními selháními se snaží států předejít právě pomocí bankovního dohledu.<sup>19</sup> Tržní selhání lze dle ekonomických teorií dělit na asymetrické informace, vytváření monopolů a externalitu trhu. Vznik monopolu není pro bankovní sektor relevantní, důležité jsou v této oblasti asymetrické informace a externalita. Asymetrické informace vznikají především v důsledku utajených informací, kdy se jedná o informace, ke kterým nemá jeden z účastníků přístup.<sup>20</sup> Tento jev se může v bankovním sektoru projevit různými způsoby, např. vkladatel nemá celkový přehled o ekonomickém stavu banky, které svěřuje peníze. Dalším jevem jsou externality, a to především negativní externality. Tento jev se v bankovním sektoru projevuje především v podobě systémového rizika. Systémové riziko spočívá v dominovém efektu, kdy úpadek jedné banky může mít vliv na fungování banky jiné. Jedná se o situace, kdy v důsledku úpadku jedné banky mají vkladatelé pocit, že se do úpadku dostane i banka ve které mají uloženy své vklady, které následně začnou z banky vybírat (tzv. run na banku). Tímto se další banka může dostat do finančních obtíží.<sup>21</sup>

Lze tedy říci, že bankovní dohled tvoří velmi důležitou činnost ČNB z hlediska zdravého fungování ekonomiky státu. Krize na finančních trzích mají silný dopad na ekonomiku státu. Tyto krize mohou mít původ právě v nedostatečném dohledu nad bankami. Jako příklad lze uvést již zmíněný burzovní krach v roce 1873, který byl zapříčiněn neobezřetným chováním bank. Dále lze uvést třeba velkou finanční krizi v roce 2008, která započala v USA a následně díky propojeným trhům postihla skoro celý svět, včetně ČR.

---

<sup>17</sup> Např. nebude expanzivně poskytovat půjčky za účelem rychlého a vysokého zisku, jelikož jejím zájmem je dlouhodobá existence.

<sup>18</sup> JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Auditorium, 2012. s. 17.

<sup>19</sup> Nejedná se pouze o sektor bankovního sektoru, tržními selháními je odůvodňován jakýkoli zásah státu do ekonomiky.

<sup>20</sup> POLOUČEK, Stanislav. *Bankovním sektorem*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. s. 14.

<sup>21</sup> JUROŠKOVÁ: *Bankovní regulace...*, s. 19.

Právě i jako jedna z příčin této krize bývá uváděna i přísná bankovní regulace. U této krize se uvádí, že velký rozmach sekuritizace,<sup>22</sup> jakožto jedné z příčin finanční krize, v oblasti komerčního bankovníctví byl odpovědí na velmi přísná pravidla ohledně minimální výše kapitálu.<sup>23</sup> Z poslední doby lze uvést kauzy banky Deutsche Bank z roku 2017, která manipulovala s úrokovými sazbami a dále byla obviněna z praní špinavých peněz, kdy nezákonně napomáhala klientům při odvádění financí z Ruska. Díky této činnosti hrozil Rusku bankrot.<sup>24</sup>

---

<sup>22</sup> Sekuritizace představuje zprostředkování obchodu, kdy aktiva banky (např. poskytnuté úroky) se promění na cenné papíry, které se dále obchodují.

<sup>23</sup> MUSÍLEK, Petr. *Příčiny globální finanční krize a selhání regulace*. Český finanční a účetní časopis, 2008, roč. 3, č. 4, s. 15.

<sup>24</sup> KREJČÍ, Jaroslav. *Deutsche Bank pod palbou: Banka zaplatí miliardy dolarů na pokutách a hrozí jí vyšetřování kvůli praní peněz*. [online], iHNed.cz [cit. 17. října 2019]. Dostupné na <<https://archiv.ihned.cz/c1-65607020-deutsche-bank-pod-palbou-banka-zaplati-miliardy-dolaru-na-pokutach-a-hrozi-ji-vysetrovani-kvuli-prani-penez>>.



## 2 Subjekty bankovního dohledu

Jak již bylo zmíněno výše, ČNB je ode dne 1. dubna 2006 jediným dohledovým orgánem nad celým finančním trhem. K tomuto sjednocení dohledové činnosti pod jedinou instituci došlo přijetím zákona č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem. Ke sjednocení dohledu pod ČNB došlo za účelem celkové racionalizace a metodického sjednocení této činnosti. ČNB tak vykonává dohled nejen nad bankami, ale i nad pojišťovnami, obchodníky s cennými papíry, investičními společnostmi, směnárny atd. Toto sjednocení je považováno za efektivní především v zemích s relativně malým finančním trhem a převahou bankovních aktivit (což je právě ČR), což konstatovala i Evropská centrální banka.<sup>25</sup> V této kapitole budou popsány subjekty bankovního dohledu, tedy ČNB a banky.

### 2.1 Česká národní banka

ČNB definuje literatura jako ústřední banku státu, která je nezávislá na výkonné moci.<sup>26</sup> Její ústavní základ je ustanoven v čl. 98 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů. Postavení, působnost a další specifikace týkající se ČNB stanovuje zákon o ČNB. Dohledová činnost ČNB nad finančním trhem je ustanovena v části desáté zákona o ČNB. Při dohledové činnosti vystupuje ČNB jako orgán veřejné moci, přičemž vykonává kompetence správního úřadu dle § 1 odst. 3 zákona o ČNB. Lze říci, že se jedná o právnickou osobu oddělenou od státu, na kterou byl zákonodárcem delegován výkon státní (vrchnostenské) moci, čemuž odpovídají i dohledové činnosti, kdy ČNB často rozhoduje o právech a povinnostech jiných osob.<sup>27</sup>

Pravomoci ČNB v oblasti dohledu stanovuje § 44 odst. 2 zákona o ČNB, kdy se jedná o následující pravomoci: povolovací činnosti, vydávání opatření a vyhlášek, kontrolu dodržování podmínek stanovených v udělených licencích a povolení a právních předpisů, získávání informací potřebných pro dohled, řízení o přestupcích či ukládání opatření k nápravě či správních trestů. Další funkcí ČNB je tzv. věřitel poslední instance, která spolu s povinným pojištěním vkladů<sup>28</sup> tvoří tzv. finanční ochranou síť.<sup>29</sup>

---

<sup>25</sup> BARÁK, Josef. *Česká národní banka jako orgán dohledu nad finančním trhem*. Právní rozhledy, 2006, č. 7, s. II.

<sup>26</sup> KARFÍKOVÁ, Marie, KOHAJDA, Michael. Česká národní banka. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009.

<sup>27</sup> RÝDL, Tomáš. In RÝDL, Tomáš a kol. *Zákon o České národní bance: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 149 (§ 44 zákona o ČNB).

<sup>28</sup> K povinnému pojištění vkladů viz kapitola 3.3.

<sup>29</sup> JUROŠKOVÁ: *Bankovní regulace...*, s. 35.

### 2.1.1 Povolovací činnost ČNB

Mezi povolovací činnosti se řadí udělení licence,<sup>30</sup> povolení či registrace subjektů, které hodlají vykonávat některé regulované finanční služby (např. investování do cenných papírů, finanční pronájem, poskytování záruk atd.<sup>31</sup>). Mezi povolovací činnost ČNB lze zařadit i povinný předchozí souhlas ČNB k některým činnostem banky. Operace či úkony podléhající předchozímu souhlasu ČNB jsou vymezeny v zákoně o bankách a jedná se o především o případy úmyslu nabytí přímého nebo nepřímého podílu na bance, který představuje nejméně 20 %, 30 % nebo 50 % na hlasovacích právech banky včetně osob, které budou chtít dosáhnout výše uvedených limitů i na základním kapitálu banky, jakož i osoby, které budou ve vztahu k bance osobou řídící z titulu uzavřené ovládací smlouvy, kdy tato povinnost se vztahuje i na osoby jednající ve shodě. Dále se jedná o případy uzavření smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části, fúze (sloučení, splynutí) banky s jinou bankou, rozhodnutí valné hromady o zrušení banky nebo zastavení činností, ke kterým je nezbytná bankovní licence, snížení základního kapitálu (v případě, že k němu nedochází z důvodu úhrady ztráty) či výběru auditora banky.<sup>32</sup>

Dále se pod povolovací činnost ČNB řadí informační či oznamovací povinnost bank, která vzniká v případech snížení přímého nebo nepřímého podílu na bance pod 20 %, 30 % nebo 50 % hlasovacích práv či snížení účasti na základním kapitálu banky pod výše uvedené limity nebo v případě ztráty kontroly nad bankou. Dále v případě záměru převést takový objem akcií nebo jiných práv, který sám o sobě představuje kvalifikovanou účast na bance, kdy tato povinnost se vztahuje i na osoby jednající ve shodě. Dále má banka povinnost informovat ČNB o zamýšlené změně stanov, personálních změn ve statutárním orgánu banky a na místech vedoucích zaměstnanců banky, záměru otevřít pobočku nebo zastoupení banky v zahraničí, nabytí kvalifikované účasti na jiné právnické osobě.<sup>33</sup>

Postupy k podávání žádostí o udělení souhlasu či povolení jsou upraveny v zákoně o bankách a dále ve vyhlášce vydanou ČNB č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky (dále jen „vyhláška o žádostech“), kdy tato vyhláška stanovuje náležitosti, vzory tiskopisů a přílohy, které je

---

<sup>30</sup> K licencím viz kap. 3.1.

<sup>31</sup> Jedná se o činnosti dle § 1 odst. 3 zákona o bankách

<sup>32</sup> ČNB. *Povolovací činnost* [online]. cnb.cz, © 2020 [cit. 26. října 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/povolovaci-cinnost/>>.

<sup>33</sup> Tamtéž.

nutné k žádostem doložit. Další pokyny k žádostem o udělení souhlasu jsou stanoveny v úředních sděleních ČNB,<sup>34</sup> která jsou dostupná na webových stránkách ČNB.<sup>35</sup>

### 2.1.2 Normotvorná činnost ČNB

Jak již bylo řečeno, ČNB vykonává kompetence správního úřadu, kdy mezi tyto kompetence spadá i oprávnění vydávat podzákoné právní předpisy, a to na základě a v mezích zákona.<sup>36</sup> ČNB má tak oprávnění vydávat vyhlášky v případech, kdy je k tomu zmocněna zákonem. Zmocnění k vydávání vyhlášek obsahuje jak zákon o ČNB, tak i zákon o bankách. Jedná se např. o § 41 odst. 3 či § 43 zákona o ČNB případně o § 4 odst. 8 či § 8b odst. 7 zákona o bankách. Vyhlášky ČNB jsou podepisovány guvernérem ČNB a následně vyhlašované ve Sbírce zákonů.<sup>37</sup>

ČNB má dále pravomoc vydávat opatření obecné povahy. Jako příklad, kdy může ČNB vydat opatření obecné povahy lze uvést § 12o odst. 5 zákona o bankách, kdy tímto opatřením obecné povahy stanovuje sazbu proticyklické kapitálové rezervy či § 26bb zákona o bankách, kdy může ČNB vydat opatření obecné povahy při ohrožení či narušení stability bankovního nebo finančního systému. ČNB má dále oprávnění dle § 49a odst. 3 zákona o ČNB vydávat úřední sdělení, které mají pouze informační charakter a jsou zveřejňována ve Věstníku ČNB. Je nutné nezaměňovat úřední sdělení a opatření obecné povahy. Jak již konstatoval Nejvyšší správní soud,<sup>38</sup> úřední sdělení, kterým ČNB vykládá určitý finanční zákon, nemůže být opatřením obecné povahy dle § 101a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního.

Příkladem úředního sdělení ČNB mohou být doporučení vydané ČNB ze dne 16. 6. 2015, ze dne 13. 6. 2017 či ze dne 13. 12. 2019. Těmito doporučeními ČNB zavedla nové podmínky pro fungování tuzemského hypotečního trhu, kdy tato doporučení dopadají na banky a pobočky zahraničních bank. Doporučení ČNB se mimo jiné vztahuje na dodržování limitních hodnot poskytovaného úvěru<sup>39</sup> a hodnoty zastavené věci neboli tzv. loan-to-value ukazatel. Tato doporučení by měla mít, jak již bylo řečeno, povahu určitého doporučení ideálního chování, které nelze formálně vynucovat. Na druhou stranu z formulace doporučení ČNB, určitých vyjádření představitelů ČNB a respektování stanovených limitů ČNB bankami

<sup>34</sup> Např. úřední sdělení ze dne 20. prosince 2010 k žádostem o udělení souhlasu České národní banky ve věcech dispozice s podnikem, ukončení činnosti nebo přeměny úvěrové instituce, snížení základního kapitálu banky, převzetí dluhů banky v nucené správě nebo snížení výše základního členského vkladu člena družstevní záložny.

<sup>35</sup> Všechna úřední sdělení vztahující se k povolovací činnosti jsou dostupná na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/povolovací-a-schvalovací-rizeni/povolovací-a-schvalovací-rizeni-banky/>>.

<sup>36</sup> Čl. 79 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR.

<sup>37</sup> § 8 zákona o ČNB.

<sup>38</sup> Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. 2 Ao 1/2006-47.

<sup>39</sup> Týká se úvěrů zajištěných zástavním právem k nemovité věci (hypotečních úvěry).

lze dojít k závěru, že byla adresátům založena „kvazipovinnost“ opírající se o dohledovou pravomoc ČNB. Tuto kvazipovinnost lze dovodit např. z pojmů, které jsou v aktuálně platném doporučení ČNB<sup>40</sup> použity. Jedná se např. o pojmy rozsah působnosti (čl. II.) či platnost (čl. XII.). Dále na závaznost těchto doporučení ukazuje čl. X. odst. 1, kde je stanoveno právo ČNB přezkoumávat plnění stanovených kvazipovinností.<sup>41</sup> Vynucování těchto pravidel potvrdil i guvernér ČNB J. Rusnok, který v rozhovoru pro Hospodářské noviny dne 10. 4. 2017 uvedl, že porušení stanovených limitů nebude tolerováno a v případě jejich porušování lze očekávat kontrolu ze strany ČNB.<sup>42</sup>

Přestože lze z určitých náznaků spekulovat o určité míře závaznosti těchto doporučení, nelze s ohledem na povahu úředních sdělení, jež mají pouze informační povahu a při respektování zásady enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí,<sup>43</sup> považovat doporučení ČNB za závazná. Přestože doporučení jsou ze strany bank a zahraničních poboček bank respektována, poslanecká sněmovna v současné době projednává novelu zákona o ČNB, kterou by došlo k rozšíření pravomoci ČNB, a to právě o možnost závazného stanovení hranice určitých úvěrových ukazatelů pomocí opatření obecné povahy.<sup>44</sup>

### 2.1.3 ČNB jako věřitel poslední instance

Věřitel poslední instance lze definovat jako určitý mechanismus sloužící k ochraně bankovního systému v období, kdy banka nemá dostatek finančních prostředků a není schopna si finanční prostředky zajistit jinak. Tento mechanismus spočívá v poskytnutí nouzového úvěru dočasně nelikvidní bance. Dle obecných zásad institutu věřitele poslední instance by měl být úvěr poskytnut pouze bance, která je dočasně nelikvidní. Je zde tedy kladen velký důraz na rozlišování pojmů solventnost<sup>45</sup> a likvidita<sup>46</sup>. V případě nesolventnosti banky by dle obecných pravidel neměl být tento nouzový úvěr poskytnut. Je nutné zdůraznit, že záleží na posouzení centrální banky, zda nouzový úvěr poskytne.

---

<sup>40</sup> Doporučení ČNB ze dne 13. 12. 2019 uveřejněné ve Věstníku ČNB částky 15/2019.

<sup>41</sup> VOJTĚCH, Jakub. *Několik poznámek k doporučením ČNB úvěrovým institucím v oblasti hypotečního trhu a jejich právní povaze*. Obchodněprávní revue, 2017, č. 4, s. 104-107.

<sup>42</sup> ROUSEK, Leoš, VAINERT, Luděk. *Pokud jde o hypotéky, triky bank nebudeme tolerovat, říká guvernér ČNB Rusnok*. [online]. iHNed.cz, 10. dubna 2017 [cit. 1. listopadu 2019]. Dostupné na <<https://archiv.ihned.cz/c1-65691160-kdyz-jde-o-uvery-na-bydleni-bude-cnb-velmi-prisna-rika-jeji-guverner-rusnok>>.

<sup>43</sup> Zákon stanovuje oprávnění ČNB kontrolovat dodržování podmínek stanovených v udělené licenci, povoleních a právních předpisů viz § 44 odst. 2 písm. b) a c) zákona o ČNB.

<sup>44</sup> VOJTĚCH, Jakub. *Několik poznámek k...*, s.104-107

<sup>45</sup> Solventnost je definována jakožto schopnost banky plnit své závazky vůči věřitelům a schopností v budoucnu vytvářet zisk. Za nesolventní banku je považována i taková, jejíž ukazatele kapitálové přiměřenosti jsou nižší než dvě třetiny minimálního 8% limitu. K pojmu kapitálové přiměřenosti viz kapitola 3.2.1.

<sup>46</sup> K pojmu likvidita viz kap. 3.2.3.

Jedno z kritérií, které toto rozhodnutí ovlivňuje je tzv. pravidlo too-big-too-fail. Jedná se o kritérium velikosti banky a jejího vlivu na trhu. Pokud je banka velká a má na trhu velký vliv, její úpadek bude mít na ekonomiku velmi nepříznivé důsledky. Proto by v takovém případě měla centrální banka nouzový úvěr poskytnout.<sup>47</sup> Uplatňování tohoto pravidla se potvrdilo i během finanční krize v roce 2008, kdy byly poskytnuty finanční prostředky velkým finančním institucím za účelem zabránit jejich úpadku. Na druhou stranu toto pravidlo může vést banky k morálnímu hazardu, kdy v případě, že jsou dostatečně velké, podstupují velmi riskantní operace a spoléhají na to, že v případě úpadku jim bude poskytnuta finanční pomoc ze strany centrální banky.<sup>48</sup>

V ČR je tento institut upraven v § 29 odst. 2 zákona o ČNB. ČNB tak může dle tohoto ustanovení poskytnout bance úvěr nejvýše na dobu 3 měsíců s podmínkou odpovídajícího zajištění. ČNB může tento úvěr poskytnout pouze v případě, že je banka nelikvidní. V případě nesolventnosti banky přebírá případné financování takovéto banky stát. ČNB může poskytovat bankám i klasické úvěry, které nespádají pod institut věřitele poslední instance. Tyto úvěry jsou upraveny v § 29 odst. 1 zákona o ČNB. Na rozdíl od úvěrů, které jsou poskytovány v rámci institutu věřitele poslední instance, je u nich požadováno přísnější zajištění. Zajištění je u těchto úvěrů požadováno buď ve formě cenným papírů uvedených v § 28 zákona o ČNB,<sup>49</sup> případně státními dluhopisy či jinými cennými papíry se státní zárukou. Tento úvěr může být poskytnut maximálně na dobu 3 měsíců. ČNB může zajistit bankám likviditu také pomocí tzv. repo operací, kdy banka prodá ČNB přijatelné cenné papíry s tím, že je povinna po určitém čase koupit zpět.<sup>50</sup>

## 2.2 Banky

Banky lze charakterizovat jako podnikatelské subjekty, které se odlišují od ostatních podniků z jiných odvětví ekonomiky svými specifickými rysy a celkovým postavením v ekonomice. Přesto mají banky stejný cíl jako ostatní podnikatelské subjekty, a to maximalizace tržní ceny akcií či maximalizace zisku. Ovšem oproti jiným podnikatelským subjektům podléhá činnost bank, s ohledem na jejich odlišnosti, přísnějším pravidlům. Pojem banka lze definovat dvěma způsoby, a to z právního a funkčního hlediska.<sup>51</sup> Z právního hlediska jsou banky definovány v § 1 odst. 1 zákona o bankách jako „společnosti se sídlem

---

<sup>47</sup> ZRŮST, Lukáš. *Věřitel poslední instance*. [online]. konreo.cz, 9. března 2018 [cit. 2. listopadu 2019].

Dostupné na <<https://www.konreo.cz/PR/Clanky/Veritel-posledni-instance>>.

<sup>48</sup> JUROŠKOVÁ: *Bankovní regulace...*, s. 41-42.

<sup>49</sup> Jedná se např. o směnky (tyto již ČNB nepřijímá) a státní dluhopisy se státní zárukou.

<sup>50</sup> VÝBORNÝ, Petr. In RÝDL: *Zákon o České národní...*, s. 100 (§ 29 zákona o ČNB).

<sup>51</sup> KANTNEROVÁ: *Základy bankovníctví...*, s. 29

v ČR, které přijímají vklady od veřejnosti, a poskytují úvěry, a které k výkonu těchto činností mají bankovní licenci.“ Z funkčního hlediska je v literatuře banka definována jako „finanční zprostředkovatel, jehož hlavní náplní činnosti je přijímání vkladů, poskytování úvěrů a provádění platebního styku.“<sup>52</sup>

### 2.2.1 Banka jako finanční zprostředkovatel

Jak již bylo řečeno, banky jsou označovány jako finanční zprostředkovatelé, protože pomocí vkladů (depozit) alokují volné finanční prostředky od subjektů, kteří mají přebytek finančních zdrojů k subjektům, kteří mají nedostatek finančních zdrojů. Banky alokují finanční prostředky formou úvěrů či jiných finančních investic (nákupem dluhopisů, šeků, akcií a jiných cenných papírů). Tuto činnost banky provádějí na ziskovém principu, kdy se banky snaží finanční zdroje investovat tam, kde budou mít při dané míře rizika nejvyšší zisk.<sup>53</sup> Jako finanční zprostředkovatelé vystupují i jiné finanční subjekty. Jedná se např. o pojišťovny, penzijní fondy, investiční fondy, podílové fondy, hypoteční společnosti a další. Přesto banky ve vyspělých ekonomikách zastávají dominantní pozici v roli finančních zprostředkovatelů. Lze tedy říci, že banky jakožto instituce obchodující s peněžními prostředky zastávají v tržní ekonomice nezastupitelnou roli.<sup>54</sup>

Bankovní systém<sup>55</sup> nemůže existovat sám o sobě, nejedná se tedy o uzavřený systém. Lze ho charakterizovat jako otevřený systém, kdy je v tomto důsledku ovlivňován okolím a zároveň okolí i ve značné míře ovlivňuje. Míra vzájemného ovlivňování závisí na mnoha skutečnostech, které se v čase mění. Je nutné si uvědomit, že bankovní systém představuje i určitý ekonomicko-sociologický systém, kdy jevy a procesy, které v bankovním systému probíhají, jsou ovládány cíli a motivy jednání různých subjektů.<sup>56</sup>

### 2.2.2 Bankovní rizika

Banky při provádění obchodů podstupují různá rizika. Rizika lze dělit na systémová a jedinečná. Systémové riziko stojí mimo banku a banka ho nemá možnost ovlivnit.<sup>57</sup> Jedinečné riziko vychází z konkrétních obchodů banky.<sup>58</sup> Výše jedinečného rizika se ve většině případů odvíjí od ziskovosti obchodu. Čím je obchod ziskovější, tím i stoupá riziko z obchodu. Některá bankovní rizika jsou regulována v rámci bankovního dohledu. Mezi

---

<sup>52</sup> REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 6., aktualiz. vydání. Praha: Management Press, 2015, s. 86.

<sup>53</sup> KANTNEROVÁ: *Základy bankovníctví...*, s. 29-30.

<sup>54</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 24-25.

<sup>55</sup> Bankovní systém je souhrn všech bankovních institucí ve státě a uspořádání vztahů mezi nimi.

<sup>56</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 24.

<sup>57</sup> K systémovému riziku viz kap. 1.5.

<sup>58</sup> KANTNEROVÁ: *Základy bankovníctví...*, s. 74.

nejdůležitější bankovní rizika lze zařadit kapitálové riziko, likvidní riziko, úvěrové riziko a úrokové riziko.<sup>59</sup>

Nejvýznamnější riziko je pro banky úvěrové riziko, které spočívá v neschopnosti či neochotě klienta banky splatit úvěr či jiné aktivum bank (cenné papíry, poskytnuté záruky, devizové obchody atd.). Bance v tomto důsledku vzniká finanční ztráta. Úvěrové riziko tak závisí na kvalitě aktiv banky. *Úrokové riziko vyplývá ze změn tržních úrokových sazeb.* To znamená, že v případě držení většího množství aktiv citlivých na změnu tržní úrokové sazby než pasiv, při poklesu tržní úrokové sazby pak dochází k většímu snížení úrokového výnosu aktiv než snížení úrokových nákladů pasiv. V celkovém důsledku to znamená nižší úrokový výnos. V opačném případě, kdy má banka více pasiv citlivých na změnu úrokových sazeb než aktiv, tak v případě zvýšení tržních úrokových sazeb dochází k poměrově většímu nárůstu úrokových nákladů pasiv než úrokových výnosů aktiv. Opět tedy ve výsledku dochází k nižšímu úrokovému výnosu. Likvidní riziko znamená neschopnost banky splnit platební či hotovostní závazky, a to v okamžiku jejich splatnosti. Kapitálové riziko (riziko solventnosti) spočívá v neschopnosti banky pokrýt své závazky veškerými svými aktivy. Rozdíl mezi likvidním rizikem a kapitálovým rizikem je v tom, že zatímco u kapitálové rizika dochází k úplné platební neschopnosti (banka nedisponuje dostatečným množstvím aktiv), tak v případě likvidního rizika banka pouze nedisponuje aktivy v požadované formě (disponuje cennými papíry, ale nedostatečným obnosem hotovostních peněz).<sup>60</sup>

---

<sup>59</sup> REVENDA: *Peněžní ekonomie...*, s. 95.

<sup>60</sup> Tamtéž, s. 95-97.

### 3 Bankovní regulace

Obecně jsou pojmy regulace a dohledu od sebe odlišovány. Regulace znamená stanovení určitých pravidel chování a cílů, kterých se pomocí těchto stanovených pravidel má dosáhnout. Na rozdíl od regulace, znamená pojem dohled kontrolu nad dodržováním těchto pravidel, případně ukládání určitých opatření k dosažení nápravy v případě porušování těchto pravidel.<sup>61</sup> Regulace a dohled nad bankovním systémem jsou neoddělitelně spjaty. Např. Dragomir ve své knize *European Prudential Banking and Supervision: The Legal Dimension*<sup>62</sup> uvádí, že „*podstata bankovního dohledu se neustále vyvíjí a v současné době s sebou nese i prvky normotvorné; bankovní regulace zase do velké míry orientována na rizika a procesy, což ji činí více propojenou s dohledem.*“ Přestože je tato práce nazvána Bankovní dohled ČNB, kvůli neoddělitelnosti těchto dvou pojmů se práce zabývá jak bankovní regulací, tak dohledem.

Bankovní regulace a dohled by dle literatury měly plnit pět základních cílů. Jedná se o zajištění bezpečnosti a zdravého fungování bankovního systému, a to především u zprostředkovávání finančních toků, kdy jejich narušení může mít vliv na celou ekonomiku. Dále je nutné zamezit úpadkům bank, jelikož banky pracují s penězi vkladatelů jako se svými, a proto úpadek banky má horší důsledky než úpadek jiného podnikatelského subjektu. Dále je cílem bankovní regulace a dohledu udržet důvěru veřejnosti v banky, aby docházelo k ekonomickému růstu. S tímto souvisí i cíl i zajištění ochrany vkladatelů, a to především z pohledu asymetrických informací. Posledním cílem bankovní regulace a dohledu je vytvoření stejných podmínek pro všechny banky, kdy je potřebné, aby z důvodu svého obezřetnějšího jednání nebyly oproti jiným znevýhodněny.<sup>63</sup> Za tímto účelem ČNB v rámci regulatorní činnosti vydává bankovní licence, opatření a vyhlášky.<sup>64</sup> V této kapitole bude popsána tato regulační činnosti bankovního dohledu ČNB.

#### 3.1 Bankovní licence

K tomu, aby mohla banka působit na finančním trhu, musí jí být ČNB udělena bankovní licence. Již při podávání žádosti o udělení této licence musí subjekt splňovat tzv. kritéria autorizace. Jedná se o soustavu podmínek a požadavků vyžadovaných ČNB pro udělení licence. Bankovní licence je udělována na dobu neurčitou. Pokud je subjektu

---

<sup>61</sup> JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualiz. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016. s. 156-157.

<sup>62</sup> DRAGOMIR, Larisa. *European Prudential Banking and Supervision: The Legal Dimension*. Abingdon: Routledge, 2010, s. 3.

<sup>63</sup> JUROŠKOVÁ: *Bankovní regulace...*, s. 19-20.

<sup>64</sup> JÁNOŠÍKOVÁ: *Finanční a daňové právo*, s. 156-157.



bankovní licence udělena, stává se z něho banka a podléhá dohledové činnosti ČNB.<sup>65</sup> Bankovní licence umožňuje právnické osobě fungovat jako banka a zároveň vymezuje rozsah aktivit, které může banka vykonávat. Dle § 1 odst. 4 zákona o bankách nesmí banka vykonávat jinou podnikatelskou činnost než tu, kterou má povolenou v licenci. To ovšem neplatí o činnosti, která souvisí se zajištěním provozu banky či zajištěním provozu jí ovládané banky a jiných subjektů finančního trhu.<sup>66</sup> Dle § 40 odst. 6 zákona o bankách musí ČNB informovat o udělení licence Ministerstvo financí.

Zvláštní povinnost je stanovena u žadatelů, jež jsou ovládáni bankou se sídlem v členském státě EU, osobou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu k poskytování investičních služeb či pojišťovnou, která má povolení příslušného orgánu dohledu členského státu EU, kdy dle § 4 odst. 3 zákona o bankách je zde povinnost ČNB vyžádat si stanovisko od dohledového orgánu ovládající osoby. Toto ustanovení je transpozicí čl. 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14.června 2006, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu,<sup>67</sup> dle kterého by se požadované stanovisko mělo týkat vhodnosti akcionářů, pověsti a zkušeností osob, které se podílejí na řízení jiného podniku ze stejné skupiny. Ovšem zákon, a ani uvedená směrnice již neuvádí žádné následky, které by na výsledek stanoviska navazovaly. Na druhou stranu je řízení o udělení bankovní licence správním řízením, které se řídí předpisy upravujícími správní řízení,<sup>68</sup> kdy z pohledu zásad správního řízení je toto stanoviskem podkladem pro rozhodnutí správního orgánu.<sup>69</sup> ČNB jako správní orgán by tedy měl toto stanovisko vzít v úvahu a vypořádat se s ním v odůvodnění rozhodnutí o udělení bankovní licence. V případě, že ČNB bankovní licenci žadateli udělí, má povinnost tuto skutečnost nahlásit Evropské komisi, jež novou banku zapíše do Úředního věstníku Evropských společenství.<sup>70</sup> Tato podmínka se vztahuje pouze na žádosti o udělení bankovní licence bance, jež by v případě jejího vzniku byla členem jedné ze skupin vyjmenovaných v § 4 odst. 3 zákona o bankách.

Jak již bylo řečeno, již při podávání žádosti o udělení licence musí žadatel splňovat autorizační kritéria. Tyto podmínky jsou stanoveny v § 4 odst. 5 zákona o bankách. Jedná se o následující podmínky:

---

<sup>65</sup> BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6.vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 53.

<sup>66</sup> Např. úvěrová družstva, spořitelní družstva, obchodníci s cennými papíry, pojišťovny.

<sup>67</sup> Tato byla ke dni 31. 12. 2013 zrušena a nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, kdy u této směrnice je tato povinnost stanovena v čl. 16.

<sup>68</sup> Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů.

<sup>69</sup> § 136 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

<sup>70</sup> PIHERA, Vlastimil, SMUTNÝ, Aleš. In: PIHERA a kol. *Zákon o bankách*. Komentář 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 43-47 (§ 4 zákona o bankách).

- původ základního kapitálu a dalších finančních zdrojů musí být průhledný, nezávadný a dále musí být tato aktiva dostatečná s vyhovující skladbou,
- splacení základního kapitálu ve výši 500 000 000 Kč,<sup>71</sup>
- osoba, jež má být licence udělena, musí být důvěryhodná a odborně způsobilá,
- osoby s kvalifikovanou účastí<sup>72</sup> musí být důvěryhodné a způsobilé, v případě, že takové osoby neexistují, vztahuje se tato podmínka na 20 největších akcionářů banky podle podílu na hlasovacích právech,
- členové statutárního orgánu, správní rady a dozorčí rady musí být důvěryhodní, odborně způsobilí a zkušení, tyto osoby musí dále splňovat podmínky dle § 8 zákona o bankách,
- banka musí mít technické a organizační předpoklady pro výkon požadovaných činností a dále musí mít funkční řídicí a kontrolní systém,
- banka musí mít obchodní plán, který vychází z navrhované strategie činnosti banky podložený reálnými ekonomickými kalkulacemi,
- skupina osob s úzkým propojením<sup>73</sup> s bankou musí být průhledná, toto úzké propojení nesmí bránit bankovnímu dohledu a dále ve státě, ve kterém má skupina úzké propojení, nesmí existovat právní a faktické zábrany pro výkon bankovního dohledu,
- sídlo banky musí být na území ČR,
- banka musí mít minimálně 3 zaměstnance či fyzické osoby, které se řídí příkazy jiného zaměstnance a zastávají výkonnou řídicí funkci a musí být členy statutárního orgánu či správní rady.

Tyto požadavky jsou ČNB kontrolovány na základě dokumentů, které je subjekt povinen předložit při podávání žádosti o bankovní licenci. Seznam požadovaných dokumentů je uveden ve vyhlášce o žádostech. Některá autorizační kritéria jsou velmi neurčitá (důvěryhodnost, nezávadný původ kapitálu). Tyto pojmy umožňují ČNB uplatňovat správní uvážení, kdy bankovní licenci udělit. Přesto musí být rozhodování ČNB, jakožto správního

---

<sup>71</sup> § 4 odst. 1 zákona o bankách.

<sup>72</sup> Dle § 17a odst. 4 zákona o bankách se jedná o kvalifikovanou účast definovanou v čl. 4 odst. 1 bodu 36 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, kdy podle tohoto nařízení je „kvalifikovanou účastí přímá nebo nepřímá kapitálová investice do podniku, která představuje 10 % či více kapitálu nebo hlasovacích práv nebo která dává možnost podstatně ovlivňovat řízení tohoto podniku.“

<sup>73</sup> Dle § 4 odst. 6 zákona o bankách se jedná o úzké propojení podle čl. 4 odst. 1 bodu 38 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, kdy podle tohoto nařízení je „úzkým propojením stav, kdy jsou dvě nebo více fyzických či právnických osob spojeny jedním z těchto způsobů: účastí ve formě vlastnictví, přímého nebo kontrolou, nejméně 20 % hlasovacích práv nebo kapitálu některého podniku; kontrolou; trvalou vazbou obou nebo všech osob k jedné a téže třetí osobě vztahem kontroly.“

orgánu, transparentní. Za tímto účelem uveřejňuje ČNB metodické postupy a správní praxe v úředních sděleních, kde jsou neurčité pojmy lépe vysvětleny.<sup>74</sup> Např. k pojmům důvěryhodnost a odborná způsobilost vydala ČNB dne 3. prosince 2013 úřední sdělení, kde jsou tyto neurčité pojmy lépe definovány.

Je tedy shrnout, že nejdříve musí být založena akciová společnost,<sup>75</sup> která po splnění podmínek může požádat ČNB o udělení bankovní licence. V případě, že jí je bankovní licence udělena, může začít poskytovat bankovní služby.<sup>76</sup> Tuto činnost ovšem musí banka zahájit do 12 měsíců od udělení licence, jinak může ČNB tuto licenci odejmout.<sup>77</sup> Dle § 1 odst. 7 zákona o bankách může ČNB stanovit v licenci podmínky, které musí banka nebo pobočka banky z jiného členského státu splnit ještě před zahájením bankovní činnosti, popřípadě dále dodržovat při výkonu bankovní činnosti. Tyto podmínky ovšem musí vyplývat ze zákona, je tedy obtížné nalézt legitimní uplatnění tohoto ustanovení.<sup>78</sup>

### 3.1.1 Bankovní licence u zahraničních bank

Zahraniční banky z jiného než členského státu EU mohou na území ČR provozovat bankovní činnost pomocí poboček, kdy k poskytování bankovních služeb těmito institucemi je nutná bankovní licence. Udělování bankovních licencí pobočkám zahraničních bank upravuje § 5 zákona o bankách. Bankovní licenci pobočce uděluje ČNB ve správním řízení, které je zahájeno žádostí o udělení bankovní licence podanou zahraniční bankou. Náležitosti této žádosti jsou upraveny ve vyhlášce o žádostech. Autorizační kritéria pro pobočku zahraniční banky jsou obdobná jako autorizační kritéria pro tuzemské banky a při řízení o udělení licence se postupuje dle § 40 zákona o bankách. V případě udělení bankovní licence pobočce zahraniční banky je tuto skutečnost nutné oznámit Evropskému orgánu pro bankovníctví, Komisi a Evropskému bankovnímu výboru. Tato skutečnost ovšem nezakládá oprávnění pobočce zahraniční banky poskytovat bankovní služby v jiných členských státech EU na základě jednotné licence.<sup>79</sup>

Autorizační kritéria pro pobočky zahraničních bank obsahují navíc požadavek na srovnatelný dohled a neexistenci překážek spolupráce mezi ČNB a domovského orgánu dohledu. Dále je dle § 7 odst. 1 písm. b) vyhlášky o žádostech vyžadován „*originál*

---

<sup>74</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ, Aleš a kol. *Zákon o bankách: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. s. 125-126 (§ 4 zákona o bankách).

<sup>75</sup> Dle § 1 odst. 1 zákona o bankách musí být banka akciovou společností.

<sup>76</sup> JANOVEC, Michal. *Dohled nad finančním trhem a jeho integrace*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. s. 111-112.

<sup>77</sup> § 34 odst. 2 písm. a) zákona o bankách.

<sup>78</sup> PIHERA, Vlastimil, SMUTNÝ, Aleš. In: PIHERA: *Zákon o bankách*, s. 46-47.

<sup>79</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ, Aleš a kol. *Zákon o bankách...*, s. 169-172 (§ 5 zákona o bankách).

*písemného stanoviska zahraničního orgánu dohledu k záměru žadatele zřídit pobočku banky v ČR a jeho prohlášení, že nad pobočkou bude vykonávat bankovní dohled.*“ Dále je dle vyhlášky o žádostech požadována analýza srovnatelnosti právních či jiných předpisů, které se týkají např. právního a institucionálního postavení orgánu dohledu státu žadatele, pravidel obezřetného podnikání bank (především kapitálová přiměřenost, úvěrová angažovanost, pravidla likvidity) či systému nápravných a sankčních opatření.<sup>80</sup>

### **3.1.2 Jednotná bankovní licence**

Jednotná bankovní licence je založena na principech EU, kdy dochází k volnému pohybu služeb, osob a zboží. V rámci EU dochází k harmonizaci podmínek pro udělení bankovních licencí, kdy lze hovořit o podobnosti autorizačních podmínek pro udělení bankovní licence. Jednotná bankovní licence stojí na principu tzv. společného pasu (common passport), kdy banka, jež má sídlo na území členského státu EU (domovský stát) může vykonávat přes svoji pobočku na území jiného členského státu EU (hostitelský stát) zákonem vyjmenované činnosti bez udělení bankovní licence. Banka musí mít udělené oprávnění k těmto činnostem v domovském státě.<sup>81</sup>

Činnosti, ke kterým je pobočka v hostitelském státu oprávněna jsou vymezeny v § 5d zákona o bankách. Jedná se např. o přijímání vkladů od veřejnosti, poskytování úvěrů, finanční leasing, poskytování platebních služeb, poskytování záruk, peněžní makléřství, poskytování bankovních informací, úschovu cenností či poskytování investičních služeb a činností podle zvláštního právního předpisu. Jedná se tedy o činnosti komerčního i investičního bankovníctví. V případě, že banka nemá v domovském státě na danou činnost udělenou bankovní licenci či se jedná o činnost, která není vyjmenována v § 5d zákona o bankách, musí si banka zažádat na tuto činnost o bankovní licenci.

Tyto činnosti může banka vykonávat i bez založení pobočky, ale nesmí mít charakter trvalé hospodářské činnosti.<sup>82</sup> Aby mohla banka čerpat oprávnění, která jí plynou z jednotné licence, musí splnit kritéria stanovená v § 5e bankovního zákona. Jedná se např. o povinnost banky v domácím státě splňovat podmínky obezřetného řízení či ručení banky domácího státu za závazky pobočky v hostitelském státě. Tyto podmínky musí být ověřeny dohledovým orgánem domovského státu, který o tom musí vydat potvrzení. Banka, která využívá jednotnou licenci na území hostitelského státu nadále podléhá dozorové činnosti orgánu domovského státu až na výjimky dohledu nad dodržováním úzce vymezených právních

---

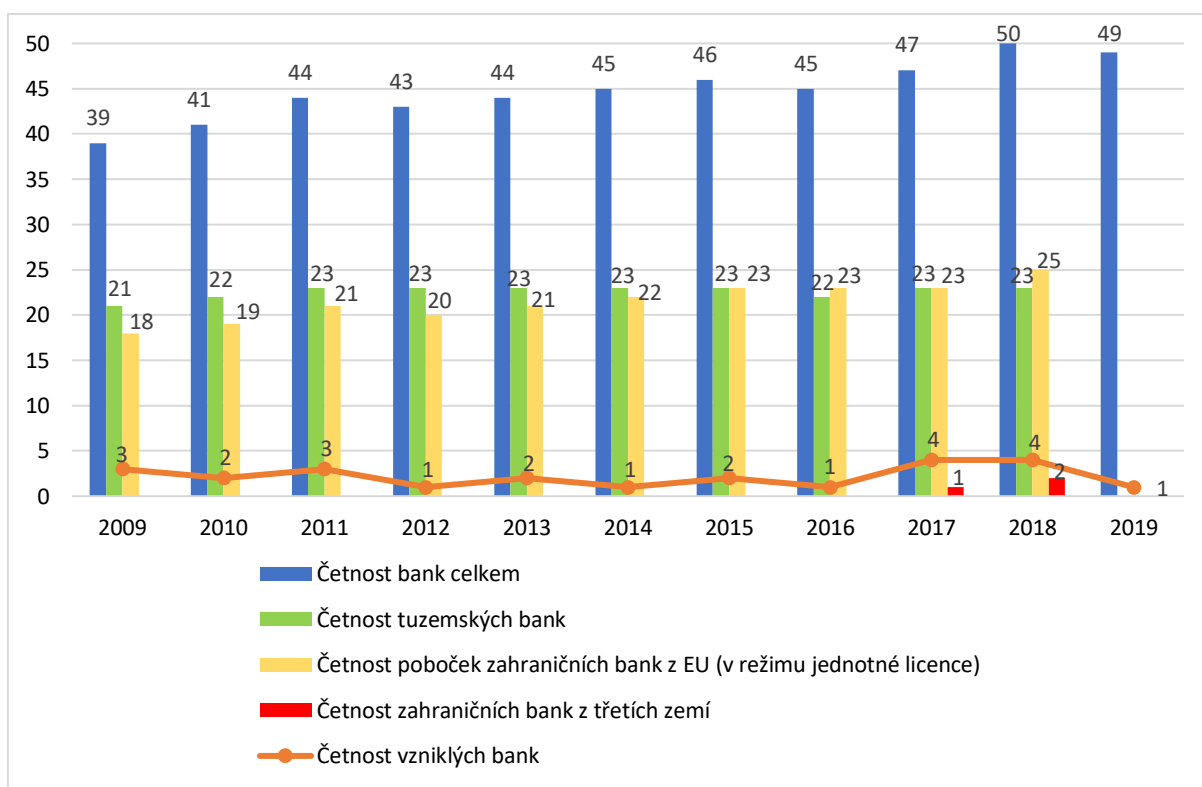
<sup>80</sup> § 7 vyhlášky o žádostech.

<sup>81</sup> JANOVEC: *Dohled nad finančním...*, s. 110; § 5c odst. 1 zákona o bankách.

<sup>82</sup> § 5c odst. 2 zákona o bankách.

předpisů hostitelského státu. Dále musí banka splnit oznamovací povinnost, kdy je zde povinnost předložit obchodní plán, výčet činností, sídlo pobočky, organizační strukturu a vedoucí organizační struktury. ČNB má oprávnění pomocí vyhlášky rozšířit okruh států, v souladu s mezinárodní smlouvou, jejichž banky budou mít stejné výhody na území ČR jako banky v členských státech EU.<sup>83</sup>

**Graf 1 - Četnost vzniklých bank a jejich celkový počet (2009-2019)**



Zdroj: vlastní zpracování, data: databáze časových řad ARAD dostupná na <[https://www.cnb.cz/cnb/stat.arady\\_pkg.strom\\_drill?p\\_strid=BA&p\\_lang=CS](https://www.cnb.cz/cnb/stat.arady_pkg.strom_drill?p_strid=BA&p_lang=CS)>.

Graf 1 ukazuje počet bank a poboček zahraničních bank v jednotlivých letech a počet vzniklých bank a poboček zahraničních bank v daných letech. Je vidět, že počet bank lehce stoupá. Za období 2009 až 2018 vzniklo celkem 23 bankovních subjektů. Samotná regulace vstupu na bankovní trh je jedním z centrálních pilířů pro obezřetnou regulaci bankovníctví. Povolení vstupu subjektům na bankovní trh má zabránit vykonávat bankovní činnost nekompetentním a finančně nezdravým institucím. Na druhou stranu může povolování bankovních činností způsobit omezení soutěže, které může vést až ke vzniku monopolu.<sup>84</sup> K tomu je ovšem nutné uvést, že v případě splnění, ač poměrně neurčitých autorizačních

<sup>83</sup> JANOVEC: *Dohled nad finančním...*, s. 110.

<sup>84</sup> JUROŠKOVÁ: *Bankovní regulace...*, s. 21-22.

kritérií, má žádající subjekt právní nárok na udělení bankovní licence.<sup>85</sup> Autorizační kritéria musí být tedy přiměřeně vyvažována, aby tato kritéria byly schopny žádající subjekty splnit, ale aby zároveň plnila i úlohu ochrany bankovního trhu.

### 3.2 Pravidla podnikání bank

Banka musí splňovat pravidla pro činnost bank. Tato pravidla jsou stanovena v zákoně o bankách, kdy ČNB je tímto zákonem zmocněna k vydávání opatření a vyhlášek za účelem konkretizace těchto pravidel. Mezi základní pravidla podnikání bank lze zařadit následující oblasti:

- kapitálová přiměřenost,
- pravidla úvěrové angažovanosti,
- pravidla pro nabývání, financování a posuzování aktiv,
- pravidla pro uveřejňování informací,
- pravidla řízení likvidity,
- pravidla pro tvorbu opravných položek k pokrytí ztrát z úvěrového portfolia,
- klasifikace pohledávek,
- požadavky na řídicí a kontrolní systém,
- pravidla ochrany před nelegálními praktikami atd.<sup>86</sup>

Jak již bylo řečeno, tyto podmínky upravuje především zákon o bankách. Dále jsou tato pravidla upravována vyhláškou ČNB č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (dále jen „vyhláška o výkonu činnosti bank“), a dále nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (dále jen „nařízení CRR“). Některé požadavky (např. kapitálová přiměřenost či úvěrová angažovanost) vycházejí z tzv. Basilejských dohod (Basel I, II, III). Jedná se dohody vydané Basilejským výborem pro bankovní dohled, který působí při Bance pro mezinárodní platby v Basileji. Basilejský výbor pro bankovní dohled je poskytovatel globálních standardů pro obezřetnou regulaci bank a poskytuje fórum pro pravidelnou spolupráci v záležitostech bankovního dohledu. Členové tohoto výboru jsou zavázáni dokumenty, vydávanými Basilejským výborem pro bankovní regulaci, zavést tyto požadavky do svých právních úprav.<sup>87</sup>

---

<sup>85</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ: *Zákon o bankách...*, s. 125 (§ 4 zákona o bankách).

<sup>86</sup> JÁNOŠÍKOVÁ: *Finanční a daňové právo*, s. 158.

<sup>87</sup> BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS. Basel Committee Charter. [online]. bis.org, 5. června 2018 [cit. 1. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.bis.org/bcbs/charter.htm>>.

### 3.2.1 Kapitálová přiměřenost

Kapitálová přiměřenost představuje požadavek na banky, aby byly schopné krýt potenciální ztrátu vlastními zdroji neboli kapitálem. Každé riziko, které banka podstupuje musí být kvantifikováno a musí u něho být vyhodnocena možná ztráta. Velikost této ztráty představuje kapitálový požadavek, který musí být banka schopná do určité míry splatit svým kapitálem. Jedná se tedy o požadavek na hodnotu a kvalitu kapitálu s ohledem na rizika, která banka podstupuje.

Kapitálová přiměřenost stojí na třech pilířích, které by měly podporovat finanční stabilitu banky. První pilíř obsahuje vzorec pro výpočet výše kapitálové přiměřenosti. Dále tento pilíř obsahuje minimálními požadavky na kapitál. Jedná se o požadavky na úvěrové riziko, tržní riziko a operační riziko. Do druhého pilíře spadá doplňková dohledová činnost, kdy sama banka by si měla posuzovat rizika, která podstupuje a podle toho stanovovat kapitálové požadavky. Tyto kapitálové požadavky jsou přezkoumávány dohledových orgánem (ČNB), který může následně stanovit vyšší úroveň kapitálových požadavků, než které jsou stanoveny v prvním pilíři. Ve třetím pilíři je stanovena povinnost zveřejňování informací týkající se kapitálu.<sup>88</sup>

V dnešní době je kapitálová přiměřenost stanovena pomocí Basel III. Tato dohoda se začala implementovat do národních legislativ v roce 2013. Dle této dohody musí banky tvořit tzv. proticyklický kapitálový polštář (countercyclical capital buffer), který pomůže bankám v období krize absorbovat ztráty a zároveň si udržet svou kapitálovou přiměřenost nad požadovanou minimální úrovní.<sup>89</sup>

Basel III zavedl požadavky na kapitálovou přiměřenost ve výši 10,5 % z rizikově vážených aktiv,<sup>90</sup> přičemž z toho 2,5 % představuje tzv. bezpečnostní polštář (conservation buffer). Tento bezpečnostní polštář představuje kapitálovou rezervu nad rámec podstupovaných rizik.<sup>91</sup> Tento požadavek může být ČNB navýšen až o 2,5 %, a to ve formě proticyklického polštáře. Maximální požadavek na kapitálovou přiměřenost tak činí až 13 % rizikově vážených aktiv. Dále Basel III zavedl další ukazatele, a to ukazatele

<sup>88</sup> JANOVEC: *Dohled nad finančním...*, s. 33-34.

<sup>89</sup> KANTNEROVÁ: *Základy bankovníctví...*, s. 182.

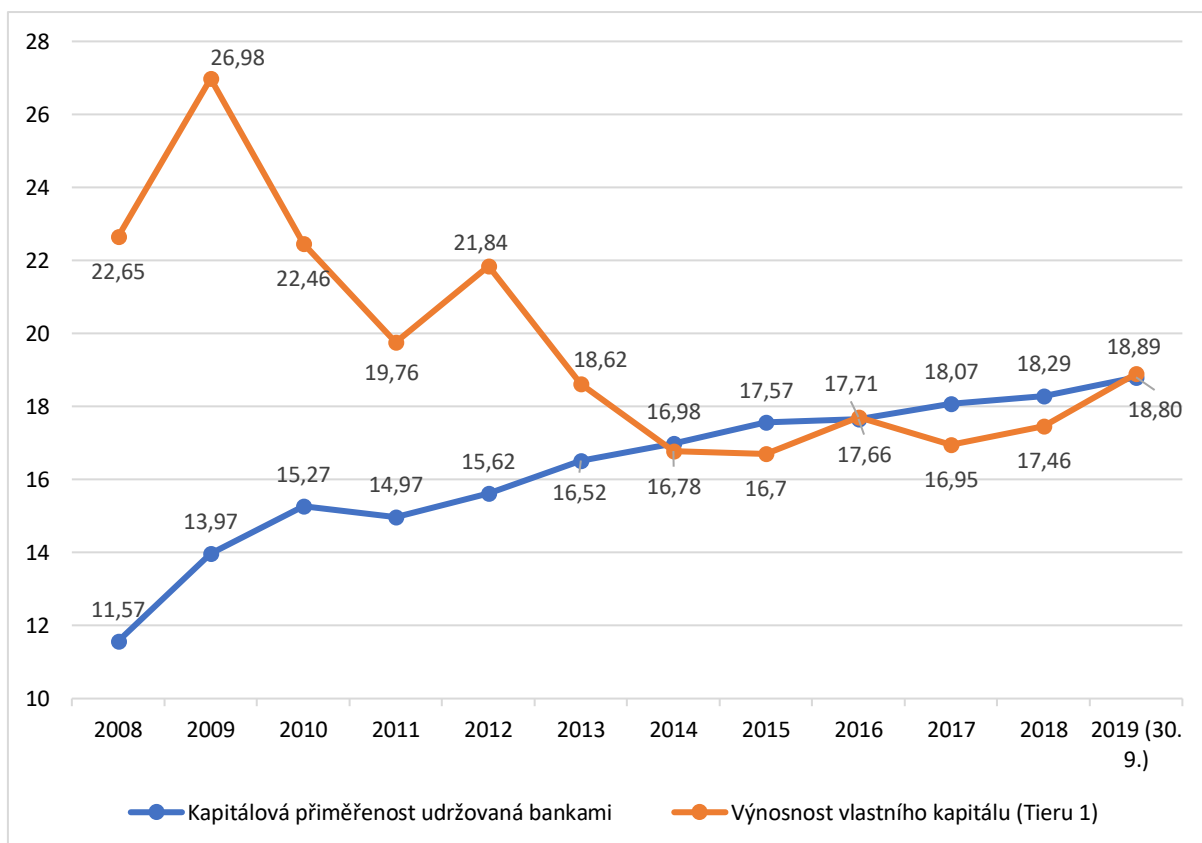
<sup>90</sup> Rizikově vážená aktiva (RWA) představují ukazatel pro výpočet kapitálové přiměřenosti banky. Jejich výpočet spočívá v přiřazení určité rizikové váhy každému aktivu v bilanci banky, a to v závislosti na povaze aktiva. Následně se objem aktiva touto přiřazenou rizikovou váhou vynásobí, kdy RWA pak představuje jejich celkový součet.

<sup>91</sup> TOMŠÍK, Vladimír. *Basel III: dopad do českého finančního sektoru*. [online]. cnb.cz, 31. května 2011 [cit. 1. prosince 2019]. Dostupné na

<[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro\\_media/konference\\_projevy/vystoupeni\\_projevy/download/Tomsik\\_20110531\\_Basel\\_III.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/Tomsik_20110531_Basel_III.pdf)>.

zadluženosti a standardy likvidity. U ukazatele zadluženosti byl stanoven nový požadavek na maximální zadluženost<sup>92</sup> banky.<sup>93</sup> Požadavky stanovené Basel III se do právních řádů implementovaly především pomocí nařízení CRR a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky (dále jen „směrnice CRD IV“).<sup>94</sup>

**Graf 2 - Kapitálová přiměřenost bank a výnosnost kapitálu (2008-2019) (%)**



Zdroj: vlastní zpracování, data: databáze časových řad ARAD dostupná na [https://www.cnb.cz/cnb/stat.arady\\_pkg.strom\\_drill?p\\_strid=BA&p\\_lang=CS](https://www.cnb.cz/cnb/stat.arady_pkg.strom_drill?p_strid=BA&p_lang=CS), základní a doplňkové ukazatele finančního zdraví (konsolidované) dostupné na <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/souhrnne-informace-fin-trhy/zakladni-ukazatele-financniho-zdravi/>.

Z grafu 2 vyplývá, že banky v ČR se dlouhodobě pohybují nad požadovanou mírou kapitálové přiměřenosti. Kapitálové přiměřenosti banky dosahují dvěma způsoby. První možností je zvýšení kapitálu, kdy dochází k emisi nových akcií banky. Tímto ovšem dochází ke snižování zisku z jedné akcie a k rozředění vlastnických podílů. Zvýšení kapitálu lze také dosáhnout přiděly do rezervních fondů ze zisku. Tím ovšem dochází opět ke snížení zisku, který slouží k výplatě dividend. Pokud banka bude zvyšovat kapitál, může to vést ke snížení tržní ceny akcií. Druhou možností, jak dosáhnout kapitálové přiměřenosti je snižování

<sup>92</sup> Jedná se o požadavek na minimální velikost kapitálu k bilančním a mimobilančním aktivům (tzv. leverage ratio).

<sup>93</sup> KANTNEROVÁ: *Základy bankovníctví...*, s. 182.

<sup>94</sup> C. H. BECK. *Podnikání úvěrových institucí*. Právní zpravodaj, 20. června. 2014, PZ 153/2014.



rizikově vážených aktiv. Tento způsob opět může vést k poklesu výnosu banky.<sup>95</sup> Čím je tedy zisk nižší a kapitál vyšší, tím více klesá výnosnost kapitálu. Z výše uvedeného grafu vyplývá lehce klesající tendence výnosnosti kapitálu oproti zvyšující se průměrné kapitálové přiměřenosti bank.

Pravidla kapitálové přiměřenosti mají zajistit solventnost banky. Kapitál je pro banku důležitý, protože se jedná o vlastní zdroj a jeho použití pro krytí ztráty dopadá pouze na akcionáře banky. Jedná se tedy o ochranu věřitelů banky při bankovním selhání.<sup>96</sup> Bez pravidel kapitálové přiměřenosti banky mohou tíhnout k nedodržování optimálního množství kapitálu, kdy spoléhají na finanční ochranné síť<sup>97</sup> a v důsledku toho podstupují rizikovější operace s vidinou vysokého zisku bez ohledu na možnosti způsobů krytí možné ztráty.<sup>98</sup>

### 3.2.2 Pravidla úvěrové angažovanosti

Známý ekonom J. M. Keynes na počátku 20. století pronesl myšlenku: „*Jestliže dlužíte bance tisíc liber, je to váš problém, jestliže ale dlužíte bance milion liber, je to problém banky.*“<sup>99</sup> Tento citát vystihuje jednoduše pravidla úvěrové angažovanosti. Pravidla úvěrové angažovanosti mají zabránit koncentraci úvěrů k jednomu subjektu či skupině ekonomicky spjatých subjektů. Pravidla úvěrové angažovanosti nutí banky k určitému stupni diverzifikace úvěrů, které mají v případě bankrotu jiného subjektu (dlužníka banky) ochránit banku před krachem.<sup>100</sup> Například absence pravidel úvěrové angažovanosti v ČR do roku 1990 vedla k pozdějším problémům bank, které poskytovaly úvěry sami sobě (vlastníkům banky a členům vedení banky).<sup>101</sup>

Úvěrová angažovanost je upravena přímo nařízením CRR. Tato úprava se týká jak českých bank, tak i bank z ostatních členských států EU, které v ČR působí prostřednictvím poboček. Zákon o bankách v § 13 stanovuje úvěrovou angažovanost, která dopadá pouze na pobočky bank, jež pocházejí z jiných než členských zemí EU. Dle § 15 odst. 2 je ČNB oprávněna vydat vyhlášku pro úpravu úvěrové angažovanosti týkající se pobočky banky z jiného než členského státu. Jedná se o vyhlášku o výkonu činnosti bank, kde je v § 71 až 74 stanoveno, že pobočky bank z jiného než členského státu, musí dodržovat stejná pravidla jako banky členských států, tedy čl. 387 až 409 nařízení CRR. Banky nesmí být vystaveny

<sup>95</sup> REVENDA: *Peněžní ekonomie...*, s. 252.

<sup>96</sup> KAŠPAROVSKÁ, Vlasta a kol. *Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly*. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 45.

<sup>97</sup> K finanční ochranné síti viz kap. 2.1.3 a 3.3.

<sup>98</sup> JUROŠKOVÁ: *Bankovní regulace...*, s. 60.

<sup>99</sup> KEYNES, J. H. [online]. goodreads.com, © 2020 [cit. 5. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.goodreads.com/quotes/259790-if-you-owe-your-bank-a-hundred-pounds-you-have>>.

<sup>100</sup> JUROŠKOVÁ: *Bankovní regulace...*, s. 25.

<sup>101</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 462.

vůči klientovi nebo ekonomicky spjaté skupině klientů expozici, která po zohlednění úvěrového rizika přesahuje 25 % použitelného kapitálu. V případě, že je klient institucí<sup>102</sup> či ekonomicky spjatá skupina obsahuje alespoň jednu instituci, nesmí hodnota expozice po zohlednění úvěrového rizika přesáhnout 25 % kapitálu banky či částku 150 milionů EUR, a to podle toho, která částka je vyšší. Pokud se však použije limit 150 milionů EUR nesmí expozice přesáhnout 100 % kapitálu banky.<sup>103</sup>

### 3.2.3 Pravidla likvidity

Likvidita jako ekonomický pojem označuje schopnost přeměnu aktiv na peněžní prostředky na finančním trhu, a to bez poklesu jejich ceny při prodeji.<sup>104</sup> Pravidla likvidity tedy představují požadavek na banky z pohledu schopnosti banky dostát svým závazkům včas. Oproti přiměřenosti kapitálu a úvěrové angažovanosti tak pravidla likvidity představují opatření, které je vázáno na časový aspekt závazků banky. Pravidla likvidity jsou požadavky na strukturu aktiv a pasiv a jejich vzájemných vazeb. Tato pravidla jsou upravena také v rámci Basel III, kde nabývají na významu.<sup>105</sup>

V návaznosti na přijetí různých opatření jakožto reakci na finanční krizi z roku 2008, byla v rámci pravidel likvidity přesunuta odpovědnost za výkon dohledu nad touto oblastí nad pobočkami bank z členských států EU z dohledového orgánu hostitelského státu na dohledový orgán domovského státu. Přesto dohledovému orgánu hostitelského státu zůstaly zachovány některé pravomoci, jako např. vyžadovat od poboček bank předkládání informací o činnosti pobočky či v případě ohrožení finanční stability v hostitelském státě, případně během mimořádné situace přijmout vůči pobočce určitá opatření. Dohledový orgán hostitelského státu má také zachováno právo vykonávat dohled na místě u poboček zahraničních bank.<sup>106</sup>

Basel III označuje požadavky na likviditu jako globální standardy likvidity. Tyto globální standardy likvidity obsahují dva základní ukazatele, a to ukazatel likvidního krytí (liquidity coverage ratio) a ukazatel čistého stabilního financování (net stable funding ratio). Ukazatel likvidního krytí slouží k zabezpečení přiměřené úrovně vysoce kvalitních likvidních aktiv, kdy tato aktiva mají sloužit k uspokojení likvidních potřeb během krizového scénáře

<sup>102</sup> Institucí se dle čl. 4 odst. 1 bod 3) nařízení CRR myslí úvěrová instituce či investiční podnik. Úvěrová instituce je definována v čl. 4 odst. 1 bod 1) nařízení CRR jako podnik, jehož činnost spočívá v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet. Investiční podnik je definován v čl. 4 odst. 1 bod 2) nařízení CRR jako osoba ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 1 směrnice 2004/39/ES, která podléhá požadavkům stanoveným v uvedené směrnici, s výjimkou úvěrových institucí a místních podniků.

<sup>103</sup> Čl. 395 nařízení CRR.

<sup>104</sup> MANAGEMENT MANIA. *Likvidita (Liquidity)*. [online]. managementmania.com, 14. ledna 2016 [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na <<https://managementmania.com/cs/likvidita>>.

<sup>105</sup> REVENDA: *Peněžní ekonomie...*, s. 253.

<sup>106</sup> LEGS. *Posílení dohledu nad bankami*. Právní rozhledy. 2014, č. 5, s. II.

v průběhu 30 kalendářních dní. Objem vysoce likvidních aktiv by tak měl být větší, než budoucí čisté výdaje<sup>107</sup> v průběhu 30 kalendářních dní. Vysoce kvalitní likvidní aktiva musí dle Basilejské komise naplňovat řadu kritérií, kdy se jedná např. o podmínky úrovně rizika či korelace s rizikovými aktivy. Tento ukazatel byl již implementován do nařízení CRR jakožto ukazatel krytí likvidity.

Druhý z ukazatelů, ukazatel čistého stabilního financování, představuje požadavek na střednědobou až dlouhodobou likviditu banky. Tento ukazatel bankám stanovuje povinnost zabezpečit dostatek likvidity k financování aktivit v průběhu nejméně jednoho roku. Jedná se tedy o požadavek držení určitého objemu dostupných a stabilních zdrojů (např. kapitál, preferenční akcie se splatností nejméně jednoho roku), který bude dostačující na pokrytí jejich aktivit.<sup>108</sup>

Pravidla likvidity jsou upravena také v nařízení CRR a dalších přímo účinných souvisejících předpisech EU.<sup>109</sup> Pro pobočky bank z jiných, než členských států EU platí úprava ustanovená v § 14 odst. 1 zákona o bankách. Dle § 14 odst. 3 zákona o bankách jsou tato pravidla konkretizována ve vyhlášce o výkonu činnosti bank, kde v § 92 je stanoveno, že pobočky bank z jiných, než členských států mají povinnost dodržovat obdobně likvidní požadavky podle části šesté nařízení CRR.

Požadavek na krytí likvidity je měřen pomocí ukazatele krytí likvidity. Tento ukazatel zajišťuje krátkodobou likviditu banky. Ukazatel krytí likvidity spočívá v poměrování rezervy v oblasti likvidity<sup>110</sup> a čistého odtoku likvidity<sup>111</sup> za krizové období 30 kalendářních dnů. Tento poměr musí vždy dosahovat nejméně 100 %.<sup>112</sup> Dále mají banky dle čl. 413 odst. 1 nařízení CRR povinnost zajistit, aby jejich dlouhodobé závazky byly kryty různorodými nástroji stabilního financování, a to jak za běžných, tak i krizových podmínek.

---

<sup>107</sup> Za čisté výdaje je považován rozdíl mezi peněžními výdaji a příjmy.

<sup>108</sup> BUČKOVÁ, Veronika. *Standardy likvidity bank podle Basel III*. [online]. finance.cz, 20. května 2011 [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.finance.cz/zpravy/finance/310628-standardy-likvidity-bank-podle-basel-iii/>>.

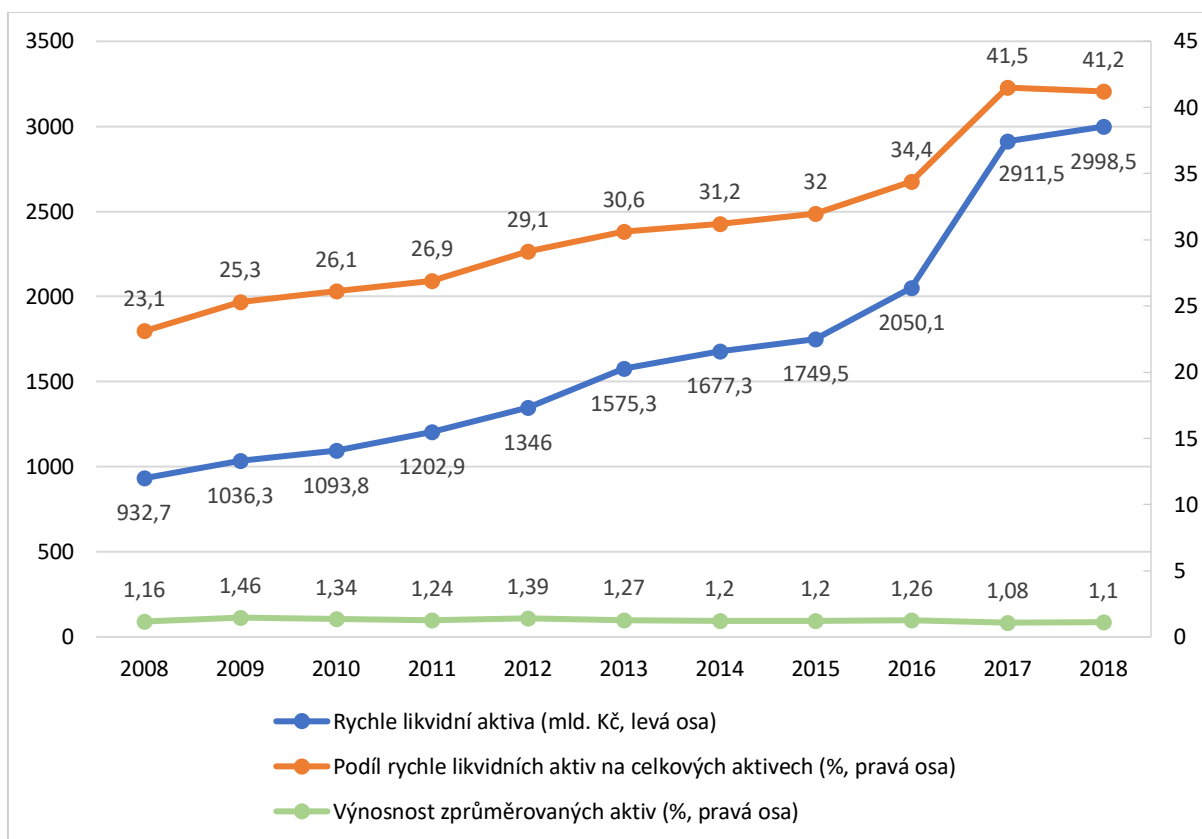
<sup>109</sup> Např. nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/61 ze dne 10. října 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavek na úvěrové instituce týkající se krytí likvidity (dále jen „nařízení doplňující CRR v oblasti likvidity“).

<sup>110</sup> Rezerva v oblasti likvidity je určena v čl. 6 a 17 nařízení doplňující CRR v oblasti likvidity.

<sup>111</sup> Čistá likvidita je definována v čl. 20 nařízení doplňující CRR v oblasti likvidity.

<sup>112</sup> Čl. 4 odst. 1, 2 nařízení doplňující CRR v oblasti likvidity.

**Graf 3 - Ukazatele likvidity bank v letech 2008 až 2018**



Zdroj: vlastní zpracování, data: databáze časových řad ARAD dostupná na <[https://www.cnb.cz/cnb/stat.arady\\_pkg.strom\\_drill?p\\_strid=BA&p\\_lang=CS](https://www.cnb.cz/cnb/stat.arady_pkg.strom_drill?p_strid=BA&p_lang=CS)>, Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem z let 2008-2018 dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/souhrnne-informace-fin-trhy/zpravy-o-vykonu-dohledu-nad-financnim-trhem/>>.

Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem dlouhodobě uvádí, že likvidní situace bankovního sektoru je na velmi dobré úrovni. To potvrzují i některé ukazatele, jež jsou zobrazeny v grafu 3. U podílu rychle likvidních aktiv se v literatuře uvádí jako doporučená nejnižší hranice okolo 10 %, <sup>113</sup> což banky v dnešní době mnohonásobně převyšují. Celkový objem rychle likvidních aktiv roste a z dlouhodobého hlediska se zvyšuje i jejich podíl na celkových aktivech. Dále byl v bankovním sektoru ČR v roce 2018 ukazatel krytí likvidity na 189,3 %, kdy meziročně vzrostl o 7,1 p. b. <sup>114</sup> Tyto ukazatele svědčí o dobré likvidní situaci v bankovním sektoru. Na druhou stranu může příliš vysoká likvidita vést k nižším výnosům. Obecně platí, že čím je aktivum likvidnější, tím nižší jsou výnosy z daného aktiva. Je tedy nutné udržovat likviditu na ideální úrovni.

<sup>113</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 384.

<sup>114</sup> ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2018*. [online]. cnb.cz, 13. června 2019 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2018\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2018_cz.pdf)>.

### 3.2.4 Pravidla uveřejňování informací

Banky mají povinnost některé informace zveřejňovat. Pro pobočky bank z jiného, než členského státu EU je zveřejňování informací ustanoveno v § 11a zákona o bankách. Zde je stanovena povinnost poboček zveřejňovat informace o sobě a své činnosti a údaje o plnění pravidel obezřetného podnikání. Tyto informace musí pobočka zveřejnit způsobem, který umožňuje dálkový přístup. Dle § 11a odst. 6 zákona o bankách ČNB dále stanoví vyhláškou obsah požadovaných informací, formu, strukturu, periodicitu a lhůty k uveřejnění informací. Tyto požadavky upravuje vyhláška o výkonu činnosti bank v části páté.

Pro domácí banky je povinnost uveřejňování informací stanovena v osmé části nařízení CRR. Dále zveřejňování informací domácími bankami upravuje § 11b zákona o bankách. Toto ustanovení transponuje čl. 90, 96 a 106 směrnice CRD IV a zároveň čl. 3 odst. 26 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/89/EU ze dne 16. listopadu 2011, kterou se mění směrnice 98/78/ES, 2002/87/ES, 2006/48/ES a 2009/138/ES, pokud jde o doplňkový dozor nad finančními subjekty ve finančním konglomerátu. Jedná se o rozšíření povinnosti zveřejňovat informace nad rámec nařízení CRR. Podrobnosti k uveřejňování informací dle § 11b zákona o bankách jsou stanoveny ve vyhlášce o výkonu činnosti bank. Směrnice CRD IV v čl. 106 odst. 1 písm. a) umožňuje členským státům zmocnit dohledové orgány (ČNB) ke stanovení častějšího uveřejňování informací. ČNB tak na základě tohoto oprávnění stanoveného v § 11b odst. 4 zákona o bankách stanovila čtvrtletní uveřejňování informací.<sup>115</sup>

Některé údaje, které musí banka zveřejňovat (údaje o kapitálu, kapitálových požadavcích a poměrových ukazatelích) musí být ověřeny auditorem. Tato povinnost je svěřena auditorovi, který byl vybrán bankou a ČNB ho neodmítla.<sup>116</sup> Rozsah údajů ověřovaných auditorem je stanoven v § 22 odst. 1 zákona o bankách, kdy auditor ověřuje účetní závěrku banky, řídicí a kontrolní systém banky a údaje uveřejňované dle § 11a a 11b zákona o bankách. Tato povinnost se týká jak domácích bank, tak i poboček bank z jiných než členských států EU. Povinnost ověření údajů auditorem je stanovena za účelem zvýšení spolehlivosti údajů zveřejňovaných bankou. Ovšem zákon ani vyhláška neukládá povinnost samotný výsledek ověření zveřejnit. Pouze dle § 21 odst. 3 zákona č. 93/2009 Sb.,

---

<sup>115</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ: *Zákon o bankách...*, s. 345 (§ 11b zákona o bankách).

<sup>116</sup> § 22 odst. 4 zákona o bankách.

o auditorech a o změně některých zákonů má auditor povinnost při zjištění nedostatků neprodleně písemně informovat ČNB.<sup>117</sup>

Banky mají dále povinnost dle § 24 zákona o bankách plnit pravidelnou informační povinnost (tzv. reporting) a dále povinnost předložit ČNB podklady, pokud si je ČNB vyžádá. Obsah reportingu stanovuje část šestá vyhlášky o výkonu činnosti bank a jedná se např. o informace o systému vnitřně stanoveného kapitálu, informace o systému hodnocení přiměřenosti likvidity a financování či informace o transakcích uvnitř skupiny. Další povinnosti týkající se reportingu vyplývají bankách z nařízení CRR a vyhlášky ČNB č. 346/2013 Sb., o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank ČNB.<sup>118</sup> Tyto poskytované informace slouží ČNB především k výkonu dohledu na dálku.

### 3.2.5 Pravidla ochrany před nelegálními praktikami

Mezi nejvýznamnější nelegální praktiky v bankovní sféře patří praní špinavých peněz, obchodování s využíváním důvěrných informací a podvody členů vedení, akcionářů či zaměstnanců bank. Praní špinavých peněz neboli legalizace výnosů z trestné činnosti v podstatě znamená zastření původu peněz, které pocházejí z protiprávní činnosti (z obchodů se zbraněmi, drogami, lidmi). Jedná se tedy o přeměnu peněžní hotovosti na aktiva s legitimním původem.<sup>119</sup> K této činnosti napomáhá především rychlý vývoj finančních informací, technologií a komunikace, kdy tento vývoj umožňuje, aby se peníze rychle a snadno pohybovali kdekoli na světě. Vzhledem k tajné povaze praní špinavých peněz, je obtížné odhadnout celkovou částku peněz, která prochází legalizací. Celosvětově je odhadovaná částka praní špinavých peněz na jeden rok 2-5 % celosvětového hrubého domácího produktu nebo 800 mld až 2 biliony v amerických dolarech.<sup>120</sup>

Pravidla proti legalizaci výnosů z trestné činnosti upravuje především zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Tento zákon vychází především ze směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012. Dále je tato oblast upravena nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2005 ze dne 26. října 2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství

---

<sup>117</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ: *Zákon o bankách...*, s. 341-343 (§ 11a zákona o bankách).

<sup>118</sup> Tato vyhláška byla ČNB vydána na základě § 41 zákona o ČNB.

<sup>119</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 388.

<sup>120</sup> UNITED NATION OFFICE ON DRUGS AND CRIME. *Money-Laundering and Globalization*. [online]. unodc.org, ©2020 [cit. 8. prosince 2019]. Dostupné na <<http://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/globalization.html>>.

nebo je opouštějící a nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006. Tato právní úprava je doplněna vyhláškou ČNB č. 67/2018 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Mezi základní principy pravidel proti praní špinavých peněz patří zákaz anonymních bankovních kont. Jedná se o pravidlo, kdy banky nesmí vést klientům anonymní účty. Dalším principem je ohlašovací povinnost, kdy tato povinnost bance vzniká při dosažení určitého limitu. Povinnost identifikace klienta vzniká bance v případě, že si klient ukládá hotovost nad 1 000 EUR a specifikovanou kontrolu klienta je banka povinna provádět v případě, že si klient ukládá nad 15 000 EUR. Dále mají banky povinnost oznámit podezřelý obchod Finančnímu analytickému úřadu. Banky v návaznosti na tyto povinnosti disponují oprávněním odmítnout provedení transakce, zmrazit účet či účet uzavřít.<sup>121</sup>

Obchody s využíváním důvěrných informací jsou řešeny pomocí regulací transakcí na kapitálovém trhu a dále oddělením úvěrové činnosti od operací s krátkodobými cennými papíry (oddělení investičního a obchodního portfolia).<sup>122</sup> Banka má dále uloženou povinnost zabránit využívání informací z úvěrových obchodů při obchodech s investičními nástroji a naopak.<sup>123</sup> Podobně pravidla proti obchodům s využíváním důvěrných informací vymezuje i čl. 33 an. nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 2017/565 ze dne 25. dubna 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice. Co se týče podvodů členů vedení, akcionářů a zaměstnanců bank, je tato problematika upravena trestním právem. Z pohledu regulace bankovníctví je tato oblast upravena požadavky na kvalifikační a morální způsobilost příslušných osob. Tato pravidla slouží k udržení důvěryhodnosti v bankovní systém, protože v případě většího rozsahu těchto činností může dojít ke ztrátě bezpečnosti a důvěryhodnosti celého bankovního systému.<sup>124</sup>

### **3.2.6 Správa a řízení bank**

Pravidla pro správu a řízení bank upravuje bankovní zákon v třetí části (§ 8 až 10a) a dále je specifikuje vyhláška o výkonu činnosti bank. Banka může být pouze akciovou společností, lze tedy říci, že pro ni platí obecná pravidla podle zákona č. 90/2012 Sb.,

---

<sup>121</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 388.

<sup>122</sup> Tamtéž, s. 462.

<sup>123</sup> § 19b odst. 1 zákona o bankách.

<sup>124</sup> REVENDA: *Peněžní ekonomie...*, s. 254.

o obchodních společnostech a družstvech. Ovšem u bank jakožto speciálních subjektů je větší potřeba silnějších pravidel správy a řízení společnosti a omezení vlivu akcionářů na fungování banky, a to především za účelem omezení rizik na finanční stabilitu.<sup>125</sup>

Představenstvo banky musí mít dle § 8 odst. 1 zákona o bankách alespoň 3 členy a správní rada banky alespoň 5 členů. Banka musí mít dále účinný a ucelený řídicí a kontrolní orgán.<sup>126</sup> Dle § 9 zákona o bankách má banka povinnost upravit svoji strukturu, organizaci, pravomoci a odpovědnost svých členů statutárního orgánu, členů správní a dozorčí rady a dalších pracovníků a organizační zajištění řídicího a kontrolního systému ve svých stanovách. Tyto stanovy musí být uloženy u ČNB. V případě, že se jedná o významnou banku vzhledem k velikosti, povaze, rozsahu a složitosti svých činností musí mít zřízen také výbor pro rizika, pro jmenování a pro odměňování. V těchto výborech smějí působit pouze nevykonní členové banky.<sup>127</sup> Dále jsou v zákoně o bankách stanoveny limity pro slučitelnost funkcí, kde jsou připuštěny i různé výjimky a také pravidla pro pohyblivou složka odměny u osob s rizikovým vlivem.<sup>128</sup>

### 3.3 Povinné pojištění pohledávek z vkladů

Povinné pojištění pohledávek z vkladů (dále jen „pojištění vkladů“) je upraveno v § 41a až 41s zákona o bankách.<sup>129</sup> Pojištění vkladů slouží k minimalizaci dopadů na převážně drobné klienty bank v případě ukončení činnosti banky. Pojištění vkladů plní především dvě základní funkce, a to preventivní, kdy dochází ke snížení rizika tzv. panických výběrů vkladů z bank v případě rozšíření negativní informace týkající se finanční situace banky, a sanační pro věřitele.<sup>130</sup> Dle § 41a zákona o bankách zajišťuje pojištění vkladů Garanční systém, který vznikl dle § 198 odst. 1 zákona č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (dále jen „ZOPŘK“) přeměnou z Fondu pojištění vkladů.

---

<sup>125</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ: *Zákon o bankách...*, s. 249-252 (§ 8 zákona o bankách).

<sup>126</sup> § 8b zákona o bankách.

<sup>127</sup> § 8c zákona o bankách.

<sup>128</sup> Osoby s rizikovým vlivem se určují podle nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 604/2014 ze dne 4. března 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se kvalitativních a vhodných kvantitativních kritérií k určení kategorií zaměstnanců, jejichž pracovní činnosti mají podstatný vliv na rizikový profil instituce. Jedná se o zaměstnance, kteří jsou členy vedoucího orgánu v řídicí funkci, dozorčí funkci, vrcholového vedení atd.

<sup>129</sup> Právní úprava v zákoně o bankách vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU ze dne 16. dubna 2014, o systémech pojištění vkladů.

<sup>130</sup> ČNB. *Pojištění vkladů*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 27. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/pojisteni-vkladu/#1>>.



Garanční systém obsahuje dva fondy, a to Fond pojištění vkladů a Fond pro řešení krize (dále jen „FŘK“). FŘK zajišťuje financování nástroje řešení krize podle ZOPŘK. V tomto fondu jsou shromažďovány finanční prostředky, které mohou být použity v případě ohrožení stability finanční instituce, tak aby instituce nemusela ukončit svou činnost, a aby nemuselo dojít k výplatě náhrad vkladů jejím klientům. Čerpání prostředků z FŘK navrhuje ČNB v případech, kdy je to věrohodné, proveditelné a ve veřejném zájmu. FŘK dále obsahuje příspěvkový fond, do kterého přispívají (pravidelně i nepravidelně) finanční instituce<sup>131</sup> a dále provozní fond, který čerpá finance z investování prostředků FŘK a dále z výtěžků z ukončených likvidační a insolvenčních řízení.<sup>132</sup> V roce 2019 bylo do Fondu pro řešení krize odvedeno 3 446,6 mil. Kč. FŘK tak disponuje s celkovou částkou 12,7 mld. Kč. Cílem je nashromáždit v příspěvkovém fondu do konce roku 2024 přibližně 33 mld. Kč.<sup>133</sup> Tyto prostředky zásadně neslouží k výplatám náhrad vkladů, k tomuto slouží výhradně Fond pojištění vkladů.

Dle zákona o bankách musí být pojištěny všechny neanonymní vklady, a to jak fyzických, tak i právnických osob u všech bank. Pojištěny jsou vklady v české i zahraniční měně a pojištění se týká všech kreditních zůstatků, tedy běžných účtů, termínovaných účtů atd. Naproti tomu pojištění vkladů nepodléhají vklady jiných bank, družstevních záložen a dalších finančních institucí, vklady státu a územně samosprávných celků s daňovými příjmy přesahující 500 000 EUR, vklady ve formě podřízeného dluhu a vklady osob odsouzených za úmyslné spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Dále se pojištění vkladů nevztahuje na pohledávky ze směnek a dalších cenných papírů.<sup>134</sup>

V případě krachu banky se poskytuje vkladateli náhrada, a to ve výši 100 % objemu pojištěných vkladů daného vkladatele u dané banky, kdy tato náhrada musí být vyplacena do 7 pracovních dnů od rozhodného dne.<sup>135</sup> Tato náhrada je ovšem omezena, a to tak, že nejvyšší možná náhrada může být vyplacena ve výši 100 000 EUR pro jednoho vkladatele u jedné

---

<sup>131</sup> Výši příspěvků určuje ČNB po projednání s Garančním systémem finančního trhu, kdy musí zohlednit povinnost, že celková výše majetků Fondu pro řešení krize musí dosahovat do 31. 12. 2024 jedno procento celkového objemu krytých vkladů.

<sup>132</sup> GARANČNÍ SYSTÉM FINANČNÍHO TRHU. *O fondu pro řešení krize*. [online]. garancnisystem.cz, 2. března 2020 [cit. 3. března 2020]. Dostupné na <<https://www.garancnisystem.cz/reseni-krize/>>.

<sup>133</sup> GARANČNÍ SYSTÉM FINANČNÍHO TRHU. *Odvody do garančního systému finančního trhu rostou. Letos finanční instituce zaplatily přes čtyři a půl miliardy korun*. [online]. garancnisystem.cz, 26. září 2019 [cit. 3. března 2020]. Dostupné na <<https://www.garancnisystem.cz/odvody-do-garancniho-systemu-financniho-trhu-rostou-letos-financi-instituce-zaplatily-pres-ctyri-a-pul-miliardy-koron/?gsft#text>>.

<sup>134</sup> ČNB. *Jak jsou pojištěny vklady u bank a družstevních záložen v ČR*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 27. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Jak-jsou-pojisteny-vklady-u-bank-a-druzstevnich-zalozen-v-CR/>>.

<sup>135</sup> Za rozhodný den se dle § 41d odst. 2 zákona o bankách považuje den, kdy ČNB vydala oznámení o neschopnosti banky dostát svým závazkům nebo kdy soud vydal rozhodnutí o úpadku.

banky. Tuto maximální výši náhrady lze navýšit, a to až na 200 000 EUR pro jednoho vkladatele u jedné banky, a to v případech, kdy se jedná o vklady pocházející z dědictví, vypořádání společného jmění manželů při rozvodu manželů, prodeje nemovitosti určené k bydlení nebo třeba odstupného při skončení pracovního poměru či vyplacení pojistného v případě úrazu, nemoci, invalidity či smrti, přičemž tyto finance musí být vloženy na účet nejdéle 3 měsíce před rozhodným dnem. V případě, že vznikne nárok na zvýšenou náhradu vkladů, je nutné ho uplatnit do 2 měsíců od rozhodného dne, jinak nárok na zvýšenou náhradu zaniká. Náhrady vkladů v běžné výši je možné vyplatit do tří let od jejího zahájení.<sup>136</sup>

Do Garančního systému mají povinnosti přispívat finanční instituce, které vedou účty, na které se vztahuje pojištění vkladů. V případě, že Garanční systém nebude mít dostatek financí, může chybějící finance doplnit pomocí mimořádných příspěvků, ze státního rozpočtu,<sup>137</sup> výpůjčkou nebo úvěrem.<sup>138</sup> V roce 2019 přijal Garanční systém celkem 4 522,3 mil. korun v rámci pravidelných poplatků, přičemž z toho 1,075,7 mil. Kč připadlo do Fondu pojištění vkladů. Celková částka ve Fondu pojištění vkladů, která je k dispozici pro případné vyplacení náhrad vkladů, je 33,2 mld. korun. Tato suma přesahuje 0,8 % objemu krytých<sup>139</sup> vkladů.<sup>140</sup>

---

<sup>136</sup> Tamtéž.

<sup>137</sup> Přestože může Garanční fond v případě nouze načerpat finanční zdroje ze státního rozpočtu, nejedná se o státní fond a není součástí státní správy.

<sup>138</sup> GARANČNÍ SYSTÉM FINANČNÍHO TRHU. *Otázky a odpovědi*. [online]. garancnisystem.cz, 10. prosince 2019 [cit. 27. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.garancnisystem.cz/otazky-a-odpovedi-pojisteni-vkladu/#text>>.

<sup>139</sup> Krytými vklady jsou myšleny vklady do výše 100 000 EUR, tedy do nejvyšší možné náhrady jednoho klienta u jedné banky.

<sup>140</sup> GARANČNÍ SYSTÉM FINANČNÍHO TRHU: *Odvoody do garančního...*

## 4 Bankovní dohled

Jak již bylo řečeno bankovní dohled znamená kontrolu ze strany ČNB nad dodržováním stanovených pravidel, případně nařízení nápravy či stanovení sankcí v případě nedodržování těchto pravidel. V rámci bankovního dohledu dochází i k hodnocení situace banky, kdy z tohoto hodnocení vychází ČNB při zvažování poskytnutí pomoci jakožto věřitele poslední instance. Dále je toto hodnocení užíváno ke kontrole výpočtů pojistného, pojistných náhrad a dalších záležitostí týkajících se pojištění vkladů.<sup>141</sup> Tato kapitola pojednává o metodách používaných při výkonu bankovního dohledu a o možnostech udělení sankcí v případě zjištění nedostatků při výkonu dohledové činnosti.

ČNB dle § 44a zákona o ČNB vykonává dohled také nad bankami ohledně dodržování povinností při uzavírání smluv o finančních službách uzavíraných na dálku, při sjednávání spotřebitelského úvěru a nad dodržováním zákazu používání nekalých obchodních praktik.<sup>142</sup> Tyto povinnosti jsou stanoveny především v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v zákoně č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Toto ustanovení tak představuje dohledovou činnost ČNB v zájmu ochrany spotřebitele. Oproti klasické dohledové činnosti ČNB se tak odlišuje tímto účelem, jelikož „klasický dohled“ má za cíl udržení finančního zdraví a stabilitu dohlížených subjektů. Dohled nad dodržováním pravidel týkající se ochrany spotřebitele však ČNB vykonává jen ve vztahu k činnostem, které podléhají povolení, licenci či registraci udělenou ČNB. U bank se tedy dohled ČNB v rámci ochrany spotřebitele týká veškerých jejich činností.

ČNB má v rámci dohledu nad dodržováním pravidel týkajících se spotřebitele pravomoc požadovat informace a podklady od bank. Oproti klasickému dohledu se nejedná o pravidelné vykazování, ale o informace poskytované na danou žádost ČNB. Tento dohled je tak ve většině případů vykonáván na základě stížnosti či jiného podání ze strany spotřebitele, zájmových organizací či médií.<sup>143</sup> V roce 2018 obdržela ČNB 550 podání od veřejnosti týkající se odborné péče a ochrany spotřebitele. Oproti roku 2017 došlo ke snížení počtu těchto podání, kdy v roce 2017 jich obdržela ČNB 657. Největší část (54 %) podání se týkala platebních účtů.<sup>144</sup>

O dohledových činnostech je ČNB povinna každoročně vypracovat zprávu. Tato povinnost ČNB je upravena v § 45d zákona o ČNB. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním

---

<sup>141</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 101.

<sup>142</sup> Nad dodržováním těchto pravidel mimo finanční sektor dohlíží především Česká obchodní inspekce.

<sup>143</sup> RÝDL, Tomáš. In RÝDL: *Zákon o České národní..., s. 154-156* (§ 44a zákona o ČNB).

<sup>144</sup> ČNB: *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2018*.

trhem musí být každý rok nejpozději do 30. června předložena Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě za účelem jejich informování. Tato zpráva o výkonu dohledu musí být zveřejněna způsobem, jež umožňuje dálkový přístup, kdy tyto zprávy jsou zveřejněny na webových stránkách ČNB.<sup>145</sup> Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem je členěna na dvě části. První část zprávy obsahuje informace ohledně provádění dohledu nad finančním trhem, informace o vývoji právních předpisů vztahujících se k regulaci finančních trhů, přehled licenčních a sankčních řízení, popis aktivit týkajících se ochrany spotřebitele a mezinárodní spolupráce. Ve druhé části jsou obsaženy souhrnné obecné informace o ekonomickém vývoji a popis situace a vývoje v jednotlivých oblastech finančního trhu.<sup>146</sup>

## 4.1 Metody bankovního dohledu

Bankovní dohled je vykonáván dvěma způsoby. Jedná se o dohled na dálku a dohled (prověrky, kontroly) na místě. Dohled na místě představuje kontrolu banky na základě jí podávaných informací. Tyto údaje slouží také k souhrnným analýzám bankovního sektoru, které slouží jako podklad pro zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem. Dohled na místě probíhá oproti dohledu na dálku přímo v bance. Dohled na místě se postupně stává rozhodujícím nástrojem bankovního dohledu, protože při výkonu dohledu na místě může ČNB lépe posoudit systémy řízení jednotlivých rizik banky.<sup>147</sup>

### 4.1.1 Dohled na dálku

Při dohledu na dálku dochází k prověřování bankovních a statistických výkazů, které jsou ČNB pravidelně zasílány.<sup>148</sup> Jedná se především o podrobnou bankovní bilanci (účetní rozvaha banky), výkaz zisku a ztrát a údaje o podrozvahových položkách.<sup>149</sup> Z těchto výkazů je kontrolována především kapitálová přiměřenost bank, kvalita aktiv či oblast likvidity. Dále ČNB vychází z auditorských zpráv, informací jednorázově získaných přímo od banky (např. informace z výsledků vnitřního auditu banky), veřejně dostupných databází či tisku, případně informací získaných z výkonu dohledu na místě. Na základě získaných informací z těchto podkladů je každá banka následně analyzována a hodnocena. Podle hodnocení banky je následně navrhnut další postup týkající se dohledu nad danou bankou, opatření k nápravě

---

<sup>145</sup> Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem jsou dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/souhrnne-informace-fin-trhy/zpravy-o-vykonu-dohledu-nad-financnim-trhem/>>.

<sup>146</sup> SAŇA, Luděk. In RÝDL: *Zákon o České národní...*, s. 167-168 (§ 45d zákona o ČNB).

<sup>147</sup> ČNB. *Metody bankovního dohledu*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 18. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/metody-bankovniho-dohledu/>>.

<sup>148</sup> Viz kap. 3.2.4.

<sup>149</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 101.

atd.<sup>150</sup> ČNB banka provádí finanční analýzu banky minimálně jednou ročně, v některých potřebných případech však i mnohem častěji. Na základě této analýzy lze posoudit jednotlivá rizika ohrožující banku a případně navrhnout další postupy vůči analyzované bance.<sup>151</sup>

Specifickým dohledovým nástrojem, který je používán v rámci dohledu na dálku, jsou zátěžové testy. Jedná se o hodnocení odolnosti finančních institucí, jež mají sídlo v ČR, a celkového finančního systému. V rámci zátěžových testů jsou ČNB využívány agregátní neboli makro přístup i individuální neboli mikro přístup. Pomocí makrozátěžových testů se hodnotí odolnost bankovního sektoru jako celku a pomocí mikrozátěžových testů se hodnotí odolnost konkrétní banky. ČNB provádí také zátěžové testy veřejných financí zemí, vůči nimž mají tuzemské banky systémově významné svrchované expozice, a dále zátěžové testy domácností s úvěrem u tuzemských bank.<sup>152</sup>

Makrozátěžové testy bankovního sektoru provádí samotná ČNB na základě informací o bankovním sektoru. Výsledky makrozátěžového testu slouží k posouzení makroobezřetnostních aspektů kapitálové pozice a likvidity bankovního sektoru při zátěži. Naproti tomu mikrozátěžové testy provádí samotné banky podle svých dat a na základě scénářů a metodologie stanovených ČNB. Výsledky mikrozátěžového testu jsou následně předány ČNB, která tyto výsledky vyhodnotí. Výsledky mikrozátěžových testů slouží také ČNB při dohledovém přezkumu kapitálových požadavků bank. V současné době jsou v bankovním sektoru využívány makrozátěžové testy solventnosti, makrozátěžové testy likvidity a dohledové zátěžové testy (mikrozátěžový test).<sup>153</sup>

Dle Zprávy s výsledky dohledových zátěžových testů vybraných bank z roku 2019 jsou testované tuzemské banky podléhající dohledu ČNB dostatečně odolné vůči případnému nepříznivému ekonomickému vývoji. Z výsledků vyplynulo, že v případě silného poklesu ekonomické aktivity v ČR i v zahraničí, by kapitálová vybavenost testovaných českých bank zůstala nad 8% minimem i v zátěži.<sup>154</sup> Výsledky makrozátěžových testů jsou zveřejňovány ve zprávách o finanční stabilitě. Zpráva o finanční stabilitě 2018/2019 uvádí, že v základním scénáři<sup>155</sup> zůstává bankovní sektor odolný s dostatečnými kapitálovými

---

<sup>150</sup> KAŠPAROVSKÁ: *Řízení obchodních bank...*, s. 64.

<sup>151</sup> BABOUČEK, Ivan. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2002, s. 145.

<sup>152</sup> ČNB. *Zátěžové testy*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 19. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/zatezove-testy/>>.

<sup>153</sup> ČNB. *Bankovní sektor*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 19. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/zatezove-testy/bankovni-sektor/>>.

<sup>154</sup> ČNB. *Dohledové zátěžové testy vybraných bank 2019*. [online]. cnb.cz, 2019 [cit. 20. ledna 2020]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleries/zatezove\\_testy/2019/zatezove\\_testy\\_banky\\_2019\\_12.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleries/zatezove_testy/2019/zatezove_testy_banky_2019_12.pdf)>.

<sup>155</sup> Základní scénář předpokládá růst ekonomické aktivity a setrvačnost růstu HDP.

rezervami. Naproti tomu v nepříznivém scénáři<sup>156</sup> se předpokládá pokles výnosů bank v důsledku poklesu měnověpolitických sazeb a snižování úrokové aktivity, což povede až k propadu bankovního sektoru do ztráty. Dále by docházelo v bankovním sektoru ke snižování kapitálového poměru, kdy by bylo nutné ze strany ČNB provést změny v nastavení proticyklické kapitálové rezervy. Některým bankám by v tomto scénáři klesl kapitálový poměr pod minimální 8% hranici. Celková výše potřebného kapitálu pro doplnění minimálního kapitálového požadavku by byla 30,4 mld. Kč (nebo 0,6 % hrubého domácího produktu). Tato hodnota ovšem nepředstavuje hrozbu pro stabilitu bankovního sektoru. Ze zprávy dále vyplývá vysoká odolnost bankovního sektoru proti likvidním šokům, kdy i v nepříznivých scénářích přetrvává u bank silná likvidní pozice.<sup>157</sup>

Výhody dohledu na dálku spočívají především v nižších nákladech. Jako výhodu lze také považovat průběžné aktuální informace o situaci v dané bance. Mezi nevýhody lze zařadit nejistotu o správnosti a úplnosti údajů. Dále lze za nevýhodu považovat nemožnost získání podrobnějších informací o stavu dané banky. Jako nevýhoda se také uvádí, že při dohledu na dálku nelze získat nekvantifikované údaje. I přes podávané informace neexistují zaručené metody signalizace vážných problémů bank, které by byly spolehlivé a včasné. Banky mohou údaje také falšovat či s nimi manipulovat, což nemusí být vždy odhaleno. Bankovní dohled na dálku se tedy označuje spíše za orientační, který se z dlouhodobého hlediska využívá především u bezproblémových bank.<sup>158</sup>

#### 4.1.2 Dohled na místě

Při výkonu dohledu na místě dochází ke kontrolách přímo v prostorách banky. V rámci výkonu dohledu na místě má ČNB oprávnění nahlížet do archivů a počítačů zaměstnanců banky, vyžadovat písemné i elektronické podklady ke klientům a vnitřnímu vedení banky. Tyto kontroly mohou být zaměřeny komplexně či na dílčí aspekty.<sup>159</sup> Jak již z uvedeného vyplývá, jedná se o detailnější kontrolu činnosti banky, která probíhá v předem vymezených oblastech. Dohled na místě bývá zaměřován na prověřování bankovních rizik, vnitřní řídicích a kontrolních systémů banky a informačních systémů. Na rozdíl od dohledu na dálku jsou při dohledu na místě prověřovány jak kvantitativní, tak i kvalitativní ukazatele

---

<sup>156</sup> V nepříznivém scénáři se předpokládá silný propad ekonomické aktivity v zahraničí, kdy v tomto důsledku dochází i k poklesu i domácí ekonomiky.

<sup>157</sup> ČNB. *Zpráva o finanční stabilitě 2018/2019*. [online]. cnb.cz, 11. června 2019 [cit. 20. ledna 2020]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financi-stabilita/.galleries/zpravy\\_fs/fs\\_2018-2019/fs\\_2018-2019.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financi-stabilita/.galleries/zpravy_fs/fs_2018-2019/fs_2018-2019.pdf)>.

<sup>158</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 101.

<sup>159</sup> ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *Bankovní dohled*. [online]. financnivzdelavani.cz., ©2020 [cit. 22. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.financnivzdelavani.cz/bankovnictvi/bankovni-dohled>>.

bankovních činností. Na základě rizikového profilu banky, který je získán na základě dohledových činností, je následně možné optimalizovat frekvenci, hloubku a zaměření dohledu na místě.<sup>160</sup>

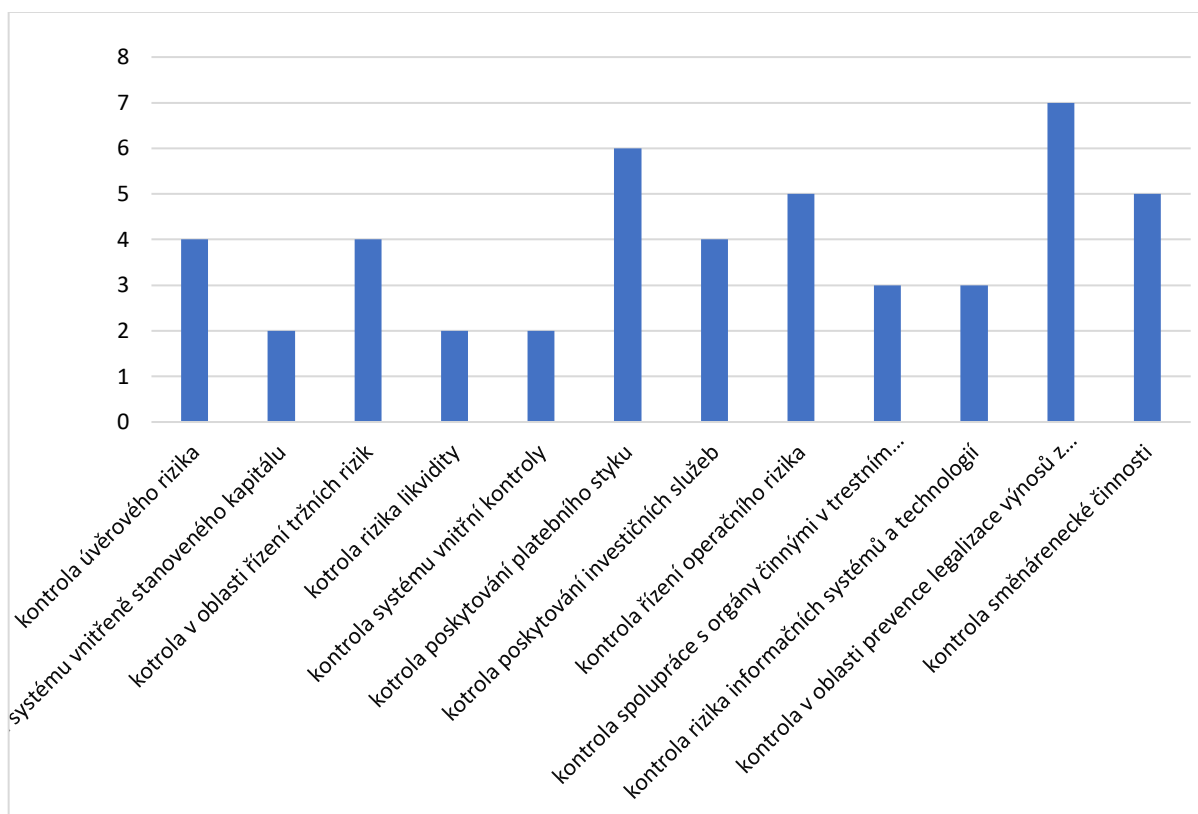
Dohled na místě vychází z § 25 zákona o bankách a dle § 45 zákona o ČNB se dohledová činnost na místě řídí zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (dále jen „kontrolní řád“). Výsledkem kontroly na místě je dle § 12 kontrolního řádu protokol o kontrole. Proti tomuto protokolu lze dle § 13 kontrolního řádu podat námitky. Protokol o kontrole ani rozhodnutí o námitkách nezakládají kontrolovaným subjektům práva a povinnosti, jedná se o pouhé faktické konstatování určitého stavu. V § 45 zákona o ČNB je vyloučena aplikace § 25 kontrolního řádu o spolupráci kontrolních orgánů. Toto ustanovení ovšem neznamená, že by ČNB při dohledové činnosti nespolupracovala s žádným orgánem. ČNB je na našem území jediná instituce, která vykonává dohled nad finančním trhem, ovšem na mezinárodní úrovni spolupracuje s jinými dohledovými orgány. Na tuto spolupráci se ovšem kontrolní řád nevztahuje. Určité otázky týkající se spolupráce jsou také upraveny v jiných zákonech, kdy je např. upravena spolupráce ČNB s Finančním analytickým útvarem Ministerstva financí v oblasti opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Dále je v § 45 zákona o ČNB vyloučena při výkonu dohledu dle § 44 odst. 2 písm. b) až d) zákona o ČNB aplikace ustanovení o nahlížení do spisu dle kontrolního řádu. Toto omezení je zde kvůli harmonizační úpravě EU ohledně mlčenlivosti. Tyto informace jsou chráněny mlčenlivostí především za účelem stability finančního systému.<sup>161</sup>

---

<sup>160</sup> KAŠPAROVSKÁ: *Řízení obchodních bank...*, s. 64.

<sup>161</sup> RÝDL, Tomáš. In RÝDL: *Zákon o České národní...*, s. 165-166 (§ 45 zákona o ČNB).

**Graf 4 - Četnost kontrolovaných oblastí v bankovníctví v roce 2018**



Zdroj: vlastní zpracování, data: Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2018 dostupné na [https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2018\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2018_cz.pdf).

V roce 2018 ČNB provedla několik kontrol na místě. Tyto kontroly byly jak komplexního, tak i detailnějšího charakteru. Celkem bylo provedeno 12 kontrol na místě týkajících se bank, z čehož 2 byly komplexní a zbylé byly zaměřeny na dílčí aspekty. Kontrolované oblasti a jejich četnosti jsou zobrazeny v grafu 4. Mezi nejčastější zjištěné nedostatky lze například zařadit pochybení při procesu posuzování úvěruschopnosti klientů, nedostatky v oceňování a evidenci přijatého zajištění či v posuzování a evidenci ekonomicky spjatých skupin osob. Dále byla zjištěna i pochybení týkající se nedostatečného zohledňování specifických podstupovaných rizik, chybného stanovení toků z některých druhů aktiv a pasiv při kontrole rizika likvidity či kontroly a zesílené kontroly klienta banky.<sup>162</sup>

Nevýhody dohledu na místě spočívají především v jeho vyšších nákladech. Především z tohoto důvodu nelze provádět dohled na místě ve vícero bankách či častěji. Dále lze mezi nevýhody zařadit i zastaralost některých získaných údajů. Dohled na místě musí provádět kvalifikovaní pracovníci, což může při jejich nedostatku působit obtíže s vykonáváním dohledu na místě. Výhody bankovního dohledu na místě spočívají v podrobnosti získaných

<sup>162</sup> ČNB: Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2018.



informací. Dohled na místě vykonávají také samotné banky při interních kontrolách a auditu.<sup>163</sup>

## 4.2 Formy dohledu

Bankovní dohled ČNB může být vykonáván na individuálním základě, na konsolidovaném základě či jako doplňkový dohled. Tyto formy dohledu nelze zaměňovat, kdy každá z nich je ČNB uplatňována vůči jinému subjektu či skupině subjektů. Dohled na individuálním základě znamená výkon dohledových činností ČNB vůči jednomu konkrétnímu subjektu-bance, kdy jsou sledovány činnosti a dodržování stanovených limitů pouze této konkrétní banky.

Naproti tomu dohled na konsolidovaném základě představuje situaci dohledu ČNB nad konsolidačním celkem. Konsolidační celek představuje finanční skupinu (minimálně dvou osob) subjektů finančního trhu. Může se jednat o skupinu složenou z bank, obchodníků s cennými papíry nebo finančních institucí. Bankovní dohled na konsolidovaném základě je upraven v § 26c an. zákona o bankách. Cílem ustanovení této formy dohledu je sledování, identifikace a regulace rizik, kterým je banka vystavena právě z důvodu své účasti na této finanční skupině. Z tohoto důvodu je nutné uplatňovat vůči konsolidačnímu celku i některá pravidla pro hospodaření bank. V rámci bankovního dohledu na konsolidovaném základě může ČNB provádět dohled na dálku i dohled na místě. V případě zjištění nedostatků má ČNB dle § 26h odst. 1 zákona o bankách oprávnění ukládat daná opatření vůči určitým osobám v konsolidačním celku.<sup>164</sup>

Doplňkový dohled je upraven v zákoně č. 377/2005 Sb., o finančních konglomerátech a v § 26m zákona o bankách. Jedná se dohled ČNB vykonávaný nad finančními konglomeráty, jež jsou složeny z bank, družstevních záložen, obchodníky s cennými papíry či pojišťoven. Aby se jednalo o finanční konglomerát, musí být splněna podmínka významné činnosti v oblasti pojišťovnictví a v sektoru bankovníctví (bilanční suma konglomerátu a kapitálové požadavky členů musí z těchto sektorů představovat nejméně 10 %, či součet bilančních sum nejmenšího sektoru musí překročit 6 mil. EUR). Doplňkový dohled byl zaveden především z důvodu vystavení finančních konglomerátů rizikům, *„jež zahrnují rizika nákazy, kdy se rizika šíří z jednoho konce skupiny na druhý; koncentraci rizik, kdy se stejný typ rizika vyskytne současně v různých částech skupiny; složitost řízení mnoha různých právních subjektů; potenciální střet zájmů; a problém přidělování regulatorního kapitálu*

<sup>163</sup> REVENDA: *Centrální bankovníctví*, s. 101-102.

<sup>164</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ: *Zákon o bankách...*, s. 582-584 (§ 26c zákona o bankách).

všem regulovaným podnikům, které jsou částí finančního konglomerátu, aby se tak zamezilo mnohonásobnému využití kapitálu.<sup>165</sup> Finanční konglomeráty by z důvodu jejich složení měly podléhat trojím obezřetnostním požadavkům (bankovní regulace, regulace pojišťovnictví, regulace finančních konglomerátů), ovšem díky zavedení doplňkového dohledu je umožněno v odůvodněných případech zprostit finanční konglomerát povinnosti vyhovět všem požadavkům najednou.<sup>166</sup>

### 4.3 Nápravná a sankční opatření

V případě, že ČNB při výkonu dohledu zjistí nedostatky v činnosti konkrétní banky, může jí uložit opatření k nápravě či sankci, případně obojí najednou. Nedostatky v činnosti bank představují porušení či obcházení zákona o bankách, jiných právních předpisů, opatření vydávaných ČNB, porušování podmínek stanovených v bankovní licenci či činnost banky, jež by mohla poškodit zájmy vkladatelů či ohrozit stabilitu a bezpečnost banky.<sup>167</sup> Opatření k nápravě jsou obsažena především v části sedmé (§ 26-26bb) a přestupky v části dvanácté (§ 36a-36j) zákona o bankách.

#### 4.3.1 Opatření k nápravě

Opatření k nápravě představuje dohledový nástroj ČNB, který má sloužit k odstranění protiprávního stavu, který banka udržuje, nebo k zabránění porušování právních předpisů bankou. Jedná se o dočasný prostředek, který má obnovit činnost banky tak, aby byla v souladu s právními předpisy. Oproti sankčním opatřením tak zde chybí represivní funkce. Uložení opatření k nápravě představuje správní rozhodnutí, kdy jako opravný prostředek je možné podat rozklad a jiné standardní opravné prostředky ve správním soudnictví.<sup>168</sup> ČNB tak může v souladu s § 26 an. zákona o bankách uložit opatření ve formě:

- výměny vedoucích osob,
- vytvoření určité výše opravných položek a rezerv,
- zvýšení či snížení základního kapitálu,
- omezení či ukončení některých obchodů, operací či činností,
- nařízení mimořádného auditu na náklady banky,
- uložení zvláštních požadavků na likviditu,

---

<sup>165</sup> Bod 1 preambule ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/89/EU ze dne 16. listopadu 2011, kterou se mění směrnice 98/78/ES, 2002/87/ES, 2006/48/ES a 2009/138/ES, pokud jde o doplňkový dozor nad finančními subjekty ve finančním konglomerátu.

<sup>166</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ: *Zákon o bankách...*, s. 641-642 (§ 26m zákona o bankách).

<sup>167</sup> BAKEŠ: *Finanční právo*, s. 53.

<sup>168</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ: *Zákon o bankách...*, s. 508-509 (§ 26 zákona o bankách).

- a jiné.

V případě zjištění vážnějších nedostatků či v případě nezjednání nápravy ze strany banky (tedy po předchozím uložení opatření k nápravě) může ČNB změnit bankovní licenci vyloučením nebo omezením některých činností banky obsažených v § 1 odst. 3 zákona o bankách (např. investování do cenných papírů na vlastní účet, finanční pronájem atd.), případně zavést opatření obdobná nucené správě.<sup>169</sup> Opatření obdobná nucené správě jsou obsažena v ZOPŘK. Zavedením těchto opatření došlo ke zrušení oprávnění ČNB zavést nucenou správu podle bankovního zákona. Mezi opatření obdobná nucené správě patří opatření včasného zásahu, opatření k řešení krize a jiná opatření.<sup>170</sup>

V rámci opatření včasného zásahu může ČNB zavést dočasnou správu banky. Podmínkou pro zavedení tohoto opatření je výrazné zhoršení finanční situace banky či vážné nedostatky v činnosti banky. V případě, že vedení banky není schopno či ochotno sjednat nápravu, jmenuje ČNB dočasného správce banky, jehož rozsah pravomocí je určen ČNB. Jeho činnost může být monitorovací, konzultační, dozorčí, rozhodovací nebo řídicí. V případě, že jsou dočasnému správci svěřeny rozhodovací a řídicí pravomoci, nejsou pozastavena práva akcionářů. Na rozdíl od nucené správy nemusí být dočasný správce zaměstnancem ČNB.<sup>171</sup>

Do opatření k řešení krize spadá správa pro řešení krize. Toto opatření se zavádí v případech, kdy jsou předchozí opatření nedostatečná a zavedení tohoto opatření je ve veřejném zájmu. Správa pro řešení krize je nejpodobnější z nově zavedených opatření k nucené správě. Zavedením správy pro řešení krize tak dochází k pozastavení pravomocí orgánů banky a tyto pravomoci jsou svěřeny správci. Správa může být vykonávána zaměstnancem ČNB, kdy se v tomto případě jedná o přímou správu, nebo jinou kvalifikovanou osobou (zvláště insolvenční správce či osoba obdobně kvalifikovaná), kdy se poté jedná o nepřímou správu.<sup>172</sup> V případě nepřímé správy může ČNB stanovit okruh činností, ke kterým je nutný předchozí souhlas ze strany ČNB. V rámci tohoto opatření je kladen důraz na to, aby náklady krize banky byly neseny primárně jejími akcionáři a věřiteli.<sup>173</sup>

---

<sup>169</sup> BAKEŠ: *Finanční právo*, s. 54-55.

<sup>170</sup> JÁNOŠÍKOVÁ: *Finanční a daňové právo*, s. 159.

<sup>171</sup> GRIM, Pavel. *Nucená správa bank po implementaci směrnice BRRD*. [online]. epravo.cz., ©2020 [cit. 27. ledna 2020]. Dostupné na <<https://tablet.epravo.cz/5-2016/tema-vydani-nucena-sprava-bank-po-implementaci-smernice-brrd/>>.

<sup>172</sup> JÁNOŠÍKOVÁ: *Finanční a daňové právo*, s. 159.

<sup>173</sup> GRIM: *Nucená správa bank...*

V rámci jiných opatření pro řešení krize je ČNB oprávněna rozhodnout o odpisu nebo konverzi odepisovaných kapitálových nástrojů, odpisu nebo konverzi odepisovatelných závazků či rozhodnout o transparentním přechodu majetku a dluhů selhávající banky na banku jinou.<sup>174</sup> Aplikované opatření musí být přiměřené a vhodné vzhledem k velikosti banky, k povaze její činnosti, vlastnické struktury, rizikovému profilu a provázanosti s jinými subjekty finančního systému. Je také důležité zmínit, že ČNB nemá povinnost řešit každou krizi banky, která nebude mít výrazně nepříznivý vliv na finanční systém.<sup>175</sup>

#### 4.3.2 Sankční opatření

Mezi sankční opatření spadají především pokuty udělené za přestupky, které jsou obsaženy převážně v části dvanácté zákona o bankách.<sup>176</sup> Zákon o bankách vymezuje skutkové podstaty přestupků, jejichž subjektem je banka, v § 36e, 36f, 36g. Odpovědnost banky za přestupek je koncipována jako objektivní. Není zde tedy vyžadováno zavinění banky a banka se může zprostit odpovědnosti pouze za předpokladů uvedených v § 21 a 23 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „ZoPŘ“). Přestupky projednává dle § 36j zákona o bankách ČNB, kdy se při projednávání přestupků řídí zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ZoPŘ, zákonem o ČNB, a především zákonem o bankách. Při kolizi právních úprav má přednost vždy zákon o bankách jakožto nejspeciálnější právní úprava, a poté až zákon o ČNB.<sup>177</sup>

Nicméně zákon o bankách obsahuje velmi malé množství ustanovení, které by stanovovaly odchylné postupy při projednávání přestupku. Např. lze zmínit § 45 odst. 1 zákona o bankách, který přiznává odkladný účinek podanému rozkladu proti pokutě uložené podle části dvanácté zákona o bankách. Určitá speciální ustanovení k ZoPŘ obsahuje zákon o ČNB, kdy se jedná např. o ustanovení § 46e, kde je stanovena zásada oportunity, možnost uložení opatření k nápravě či odejmutí oprávnění k činnosti vedle pokuty či absence poškozeného v účastenství na řízení. Zvláštní úprava je dále obsažena v § 46c zákona o ČNB, kde je stanoveno užití správního řádu o odvolání na ukončení řízení o rozkladu.

---

<sup>174</sup> JÁNOŠÍKOVÁ: *Finanční a daňové právo*, s. 159.

<sup>175</sup> GRIM: *Nucená správa bank...*

<sup>176</sup> Přestupky jsou obsaženy i v jiných zákonech. Jedná se např. o ZOPŘK, o zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu či o zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

<sup>177</sup> SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. In: SMUTNÝ: *Zákon o bankách...*, s. 710, 732-733 (§ 36e, 36j zákona o bankách).

ČNB má dle čl. 68 CRD IV povinnost uveřejnit na svých webových stránkách rozhodnutí o uloženém správním trestu.<sup>178</sup> Zákon o bankách v § 36j odst. 3 stanovuje výjimky, kdy je rozhodnutí uveřejněno bez identifikačních údajů pokutové osoby. Jedná se o důvody nepřiměřenosti vůči dotčené osobě, ohrožení stability finančního trhu, ohrožení probíhajícího trestního řízení, a způsobení nepřiměřené škody zveřejněným rozhodnutím.

V rámci sankčního opatření tak může ČNB dle zákona o bankách uložit bance pokutu až do výše 50 mil. Kč. V případě, že banka závažné nedostatky nenapraví, může jí ČNB odejmout bankovní licenci. Odnětí bankovní licence jako sankce je upraveno v § 34 an. bankovního zákona. Bankovní licence může být bance odňata ČNB v případě přetrvávání závažných nedostatků v činnosti banky, při úpadku banky, v případě nezačínání činnosti banky do 12 měsíců od udělení bankovní licence nebo když po dobu šesti měsíců banka nepřijímá vklady a neposkytuje úvěry, v případě uvedení nepravdivých údajů či jejich zamlčení v žádosti o udělení bankovní licence. V případě odnětí bankovní licence je subjekt považován za banku, dokud nevypořádá své pohledávky a závazky. Ovšem od právní moci rozhodnutí o odnětí bankovní licence již nesmí subjekt provozovat bankovní činnost vyjma těch, které jsou nutné pro vypořádání jeho pohledávek a závazků. ČNB má povinnost informovat Evropskou komisi a Evropský orgán pro bankovnínictví o odňaté bankovní licenci.<sup>179</sup>

Odnětí licence ovšem neznamená zánik a zrušení subjektu. Po odnětí bankovní licence se musí daná právnická osoba (v tomto případě akciová společnost) rozhodnout, zda dojde ke zrušení s likvidací a následnému zániku či pouze dojde k vypořádání pohledávek a závazků a k následnému pokračování v činnosti jakožto běžné akciové společnosti. V důsledku pokračování v činnosti musí být provedeny změny obchodní firmy a předmětu podnikání v obchodním rejstříku. V případě zrušení subjektu vykonává ČNB dohled nad průběhem likvidace, a v případě pokračování činnosti nad vypořádáním pohledávek a závazků.<sup>180</sup>

Z uveřejňovaných rozhodnutí o udělovaných sankcích na webových stránkách ČNB vyplývá, že od 1. 1. 2009 bylo pravomocným rozhodnutím skončeno osm přestupkových řízení. V těchto pravomocných rozhodnutích bylo přikročeno k odnětí licence pouze v jednom případě (rozhodnutí ČNB ze dne 16. srpna 2016, č.j. 2016/96256/570, sp. zn. Sp/2016/40/573). Nejnižší uložená pokuta činila 250 000 Kč (rozhodnutí ČNB dne

---

<sup>178</sup> Rozhodnutí ČNB týkající se uložených sankcí a opatření k nápravě jsou dostupná na <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/pravomocna-rozhodnuti/pravomocna-rozhodnuti-cnb-v-rizenich-zahajenych-po-datu-1.1.2009/>.

<sup>179</sup> KURKA, René, PAŘÍKOVÁ, Anežka. *Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence*. Praha: C.H. Beck, 2014.

<sup>180</sup> Tamtéž.

16. července 2015, č.j. 2015/79243/570, sp. zn. Sp/2015/145/573) a nejvyšší činila 5 mil. Kč (rozhodnutí ČNB ze dne 22. listopadu 2016, č.j. 2016/135026/570, sp. zn. Sp/2015/365/573). Tato statistika odpovídá i Dlouhodobé koncepci dohledu ČNB<sup>181</sup> kdy, v tomto dokumentu je uvedeno, že sankční postup by měl být uplatňován především v případech, kdy panuje nízká důvěra v nápravu zjištěných nedostatků, případně v případech, kdy je nutné zdůraznit závažnost nesprávného jednání. Při vynucování stanovených povinností tak ČNB používá spíše neformální nástroje a průběžnou komunikaci s bankami.

---

<sup>181</sup> ČNB. *Dlouhodobá koncepce dohledu ČNB*. [online]. cnb.cz., duben 2017 [cit. 5. února 2020]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/dlohodoba\\_koncepce\\_dohledu/dlohodoba\\_koncepce\\_dohledu.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/dlohodoba_koncepce_dohledu/dlohodoba_koncepce_dohledu.pdf)>.

## Závěr

Oblast bankovníctví je velmi regulovaná oblast především z důvodu jeho klíčového postavení v ekonomice a specifčnosti činností spadajících do bankovníctví. Tato diplomová práce se zabývá historickým vývojem dohledové činnosti ČNB, subjekty bankovního dohledu, regulatorní činností v rámci dohledové činnosti ČNB v rámci bankovníctví a samotným výkonem dohledu ČNB. Jedním z cílů práce tak bylo poskytnout ucelený souhrn činností a regulací, které jsou obsaženy ve výkonu dohledu ČNB. V rámci jednotlivých dohledových činností je poukázáno na skutečný stav bankovního sektoru, který vychází ze Zpráv o výkonu dohledu nad finančním trhem, jež ČNB každoročně zveřejňuje, a dalších údajů zveřejňovaných ČNB v rámci různých aplikací a zpráv. Některé údaje užití v této práci mohou vycházet ze starších dat z toho důvodu, že Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem musí být zveřejněny do 30. června roku následujícího po roce, na který se zpráva vztahuje. V době psaní této diplomové práce tedy byla nejaktuálnější Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem, která popisuje stav v roce 2018.

Hlavním cílem této práce tak bylo zhodnotit efektivitu a následně bezpečnost bankovního systému. V souladu s výše uvedeným, lze bankovní dohled ČNB označit jako velmi propracovaný a komplexní systém činností, jež se snaží eliminovat rizika selhání v bankovním sektoru. Pravidla bankovního dohledu jsou nastavená přiměřeně, kdy tato pravidla nelimitují banky natolik, aby docházelo k nízké ziskovosti v bankovním sektoru v takové míře, že by se banky snažili tato pravidla obcházet. Situace v oblasti bankovníctví je v ČR na velmi dobré úrovni, kdy většina bank splňuje minimální požadavky s dostatečnými rezervami. Na základě uvedených údajů v diplomové práci tak lze shrnout, že bankovní dohled je vykonáván velmi efektivně, což vyplývá např. z udělovaných sankcí ČNB, jež je velmi málo. Bankovní systém lze ohodnotit v této době jako bezpečný a stabilní.

Nicméně se jedná o současnou situaci, kdy se uvádí, že ekonomika ČR je ve velmi dobré pozici. Přestože zátěžové testy ČNB predikují celkem vysokou odolnost bankovního sektoru i během krize, nelze se domnívat, že bankovní systém je nezdolný. Jak již vyslovil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 2. 2019 č.j. 2 Afs 304/2018-411: *„je mimořádně důležité, aby banky postupovaly přísně podle pravidel sektorové regulace. Jestliže banka nehodlá uvedená pravidla respektovat, není pro ni na tomto regulovaném trhu místo.“* Záleží tak na dodržování pravidel jednotlivými bankami, kdy v případě neopatrnosti jedné velké banky může být ohrožen celý bankovní systém.

Díky vysoké míře globalizace a vysoké provázanosti finančních trhů je dohledová činnost ČNB obtížnější. Bezpečnost bankovního systému tak závisí i na minimalizaci systémového rizika a vysoké efektivitě bankovního dohledu v jiných zemích. Tohoto se snaží EU dosáhnout pomocí harmonizace pravidel a implementace mezinárodních standardů. Nicméně přes vysokou harmonizaci pravidel a vydávání mezinárodních standardů, nelze určit přesnou bezpečnost a efektivitu bankovního systému jakožto jednoho velkého provázaného systému.

Ve většině případů docházelo ke změně pravidel a jejich zpřísnění až po krizi, která ukázala nedostatky v bankovním systému. Takto to bylo i po finanční krizi z roku 2008, v jejímž důsledku bylo přijato například nařízení CRR. Je tedy otázkou další finanční či bankovní krize, zda vyplují na povrch další nedostatky v oblasti bankovníctví či se projeví tato regulace jakožto dostačující.



## Seznam použitých zdrojů

### Literatura

- BABOUČEK, Ivan. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2002. 188 s.
- BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6.vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 552 s.
- BARÁK, Josef. *Česká národní banka jako orgán dohledu nad finančním trhem*. Právní rozhledy, 2006, č. 7, s. II.
- C. H. BECK. *Podnikání úvěrových institucí*. Právní zpravodaj, 20. června. 2014, PZ 153/2014.
- DRAGOMIR, Larisa. *European Prudential Banking and Supervision: The Legal Dimension*. Abingdon: Routledge, 2010.
- JANOVEC, Michal. *Dohled nad finančním trhem a jeho integrace*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 192 s.
- JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualiz. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016. 492 s.
- JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Auditorium, 2012. 176 s.
- KANTNEROVÁ, Liběna. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016. 232 s.
- KARFÍKOVÁ, Marie, KOHAJDA, Michael. *Česká národní banka*. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. 1481 s.
- KAŠPAROVSKÁ, Vlasta a kol. *Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly*. Praha: C.H. Beck, 2006. 360 s.
- KURKA, René, PAŘÍKOVÁ, Anežka. *Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence*. Praha: C.H. Beck, 2014. 216 s.
- LEGS. *Posílení dohledu nad bankami*. Právní rozhledy. 2014, č. 5, s. II.
- MUSÍLEK, Petr. *Příčiny globální finanční krize a selhání regulace*. Český finanční a účetní časopis, 2008, roč. 3, č. 4, s. 6–20.
- PIHERA, Vlastimil a kol. *Zákon o bankách*. Komentář. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 517 s.

- POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 496 s.
- REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3., aktualiz. vydání. Praha: Management Press, 2011. 560 s.
- REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 6., aktualiz. vydání. Praha: Management Press, 2015. 424 s.
- RÝDL, Tomáš a kol. *Zákon o České národní bance: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 344 s.
- SMUTNÝ, Aleš a kol. *Zákon o bankách: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. 843 s.
- VOJTĚCH, Jakub. *Několik poznámek k doporučením ČNB úvěrovým institucím v oblasti hypotečního trhu a jejich právní povaze*. *Obchodněprávní revue*, 2017, č. 4, s. 104-107.

### **Internetové stránky**

- BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS. Basel Committee Charter. [online]. bis.org, 5. června 2018 [cit. 1. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.bis.org/bcbs/charter.htm>>.
- BUČKOVÁ, Veronika. *Standardy likvidity bank podle Basel III*. [online]. finance.cz, 20. května 2011 [cit. 1. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.finance.cz/zpravy/finance/310628-standardy-likvidity-bank-podle-basel-iii/>>.
- ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *Bankovní dohled*. [online]. financnivzdelavani.cz., ©2020 [cit. 22. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.financnivzdelavani.cz/bankovnictvi/bankovni-dohled>>.
- ČNB. *Bankovní sektor*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 19. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/zatezove-testy/bankovni-sektor/>>.
- ČNB. *Centralizace regulace a dohledu* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 5. října 2019]. Dostupné na <[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/centralizace\\_regulace\\_a\\_dohledu/](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/centralizace_regulace_a_dohledu/)>.
- ČNB. *Databáze časových řad ARAD*. [online]. cnb.cz., 2003-2020 [cit. 8. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/cnb/stat.arady\\_pkg.strom\\_drill?p\\_strid=BA&p\\_lang=CS](https://www.cnb.cz/cnb/stat.arady_pkg.strom_drill?p_strid=BA&p_lang=CS)>.
- ČNB. *Dlouhodobá koncepce dohledu ČNB*. [online]. cnb.cz., duben 2017 [cit. 5. února 2020]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/dlohodoba\\_koncepce\\_dohledu/dlohodoba\\_koncepce\\_dohledu.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/dlohodoba_koncepce_dohledu/dlohodoba_koncepce_dohledu.pdf)>.

ČNB. *Dohledové zátěžové testy vybraných bank 2019*. [online]. cnb.cz, 2019 [cit. 20. ledna 2020]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zatezove\\_testy/2019/zatezove\\_testy\\_banky\\_2019\\_12.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zatezove_testy/2019/zatezove_testy_banky_2019_12.pdf)>.

ČNB. *Jak jsou pojištěny vklady u bank a družstevních záložen v ČR*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 27. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Jak-jsou-pojisteny-vklady-u-bank-a-druzstevnich-zalozen-v-CR/>>.

ČNB. *Metody bankovního dohledu*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 18. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/metody-bankovniho-dohledu/>>.

ČNB. *Počátky regulace a dohledu* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 5. října 2019].

Dostupné na

<[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/pocatky\\_regulace\\_a\\_dohledu/index.html](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/pocatky_regulace_a_dohledu/index.html)>.

ČNB. *Pojištění vkladů*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 27. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/pojisteni-vkladu/#1>>.

ČNB. *Povolovací činnost* [online]. cnb.cz, © 2020 [cit. 26. října 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/povolovaci-cinnost/>>.

ČNB. *Regulace a dohled po koncentraci finančního systému* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 6. října 2019]. Dostupné na

<[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/regulace\\_a\\_dohled\\_po\\_koncentraci\\_financniho\\_systemu/](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_po_koncentraci_financniho_systemu/)>.

ČNB. *Regulace a dohled v oblasti finančního trhu* [online]. cnb.cz, © 2003-2018

[cit. 11. října 2019]. Dostupné na

<[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/regulace\\_a\\_dohled\\_v\\_oblasti\\_financniho\\_trhu\\_ii/index.html](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_v_oblasti_financniho_trhu_ii/index.html)>.

ČNB. *Regulace a dohled v porevolučních letech* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 10. října 2019]. Dostupné na

<[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/regulace\\_a\\_dohled\\_v\\_porevolucnich letech/](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_v_porevolucnich letech/)>.

ČNB. *Regulace finančního trhu* [online]. cnb.cz, © 2003-2018 [cit. 6. října 2019]. Dostupné na <[https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace\\_a\\_dohled/regulace\\_financniho\\_trhu/](https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_financniho_trhu/)>.

ČNB. *Výkon dohledu* [online]. cnb.cz, © 2020 [cit. 12. října 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/>>.

ČNB. *Základní a doplňkové ukazatele finančního zdraví (konsolidované)*. [online]. cnb.cz., 2003-2020 [cit. 2. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/souhrnne-informace-fin-trhy/zakladni-ukazatele-financniho-zdravi/>>.

ČNB. *Zátěžové testy*. [online]. cnb.cz, ©2020 [cit. 19. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/zatezove-testy/>>.

ČNB. *Zpráva o činnosti bankovního dohledu v České republice* [online]. cnb.cz, prosinec 2019 [cit. 11. října 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/archiv/banky/download/zprava\\_bd\\_1999.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/banky/download/zprava_bd_1999.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o finanční stabilitě 2018/2019*. [online]. cnb.cz, 11. června 2019 [cit. 20. ledna 2020]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zpravy\\_fs/fs\\_2018-2019/fs\\_2018-2019.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zpravy_fs/fs_2018-2019/fs_2018-2019.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2008*. [online]. cnb.cz, 11. června 2009 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2008\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2008_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2009*. [online]. cnb.cz, 10. června 2010 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2009\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2009_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2010*. [online]. cnb.cz, 9. června 2011 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2010\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2010_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2011*. [online]. cnb.cz, 31. května 2012 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2011\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2011_cz.pdf)>.

trh/.galleries/souhrnne\_informace\_fin\_trhy/zpravy\_o\_vykonu\_dohledu/download/dnft\_2011\_cz.pdf>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2012*. [online]. cnb.cz, 13. června 2013 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2012\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2012_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2013*. [online]. cnb.cz, 5. června 2014 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2013\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2013_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2014*. [online]. cnb.cz, 4. června 2015 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2014\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2014_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2015*. [online]. cnb.cz, 16. června 2016 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2015\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2015_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2016*. [online]. cnb.cz, 15. června 2017 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2016\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2016_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2017*. [online]. cnb.cz, 14. června 2018 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2017\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2017_cz.pdf)>.

ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2018*. [online]. cnb.cz, 13. června 2019 [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne\\_informace\\_fin\\_trhy/zpravy\\_o\\_vykonu\\_dohledu/download/dnft\\_2018\\_cz.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2018_cz.pdf)>.

GARANČNÍ SYSTÉM FINANČNÍHO TRHU. O fondu pro řešení krize. [online]. garancnisystem.cz, 2. března 2020 [cit. 3. března 2020]. Dostupné na <<https://www.garancnisystem.cz/reseni-krize/>>.

GARANČNÍ SYSTÉM FINANČNÍHO TRHU. *Odvody do garančního systému finančního trhu rostou. Letos finanční instituce zaplatily přes čtyři a půl miliardy korun.* [online]. garancnisystem.cz, 26. září 2019 [cit. 27. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.garancnisystem.cz/odvody-do-garancniho-systemu-financniho-trhu-rostou-letos-financi-instituce-zaplatily-pres-ctyri-a-pul-miliardy-korun/?gsft#text>>.

GARANČNÍ SYSTÉM FINANČNÍHO TRHU. *Otázky a odpovědi.* [online]. garancnisystem.cz, 10. prosince 2019 [cit. 27. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.garancnisystem.cz/otazky-a-odpovedi-pojisteni-vkladu/#text>>.

GRIM, Pavel. *Nucená správa bank po implementaci směrnice BRRD.* [online]. epravo.cz., ©2020 [cit. 27. ledna 2020]. Dostupné na <<https://tablet.epravo.cz/5-2016/tema-vydani-nucena-sprava-bank-po-implementaci-smernice-brrd/>>.

KEYNES, J. H. [online]. goodreads.com, © 2020 [cit. 5. prosince 2019]. Dostupné na <<https://www.goodreads.com/quotes/259790-if-you-owe-your-bank-a-hundred-pounds-you-have>>.

KREJČÍ, Jaroslav. *Deutsche Bank pod palbou: Banka zaplatí miliardy dolarů na pokutách a hrozí jí vyšetřování kvůli praní peněz.* [online], iHNed.cz [cit. 17. října 2019]. Dostupné na <<https://archiv.ihned.cz/c1-65607020-deutsche-bank-pod-palbou-banka-zaplati-miliardy-dolaru-na-pokutach-a-hrozi-ji-vysetrovani-kvuli-prani-penez>>.

MANAGEMENT MANIA. *Likvidita (Liquidity).* [online]. managementmania.com, 14. ledna 2016 [cit. 6. prosince 2019]. Dostupné na <<https://managementmania.com/cs/likvidita>>.

ROUSEK, Leoš, VAINERT, Luděk. *Pokud jde o hypotéky, triky bank nebudeme tolerovat, říká guvernér ČNB Rusnok.* [online]. iHNed.cz, 10. dubna 2017 [cit. 1. listopadu 2019]. Dostupné na <<https://archiv.ihned.cz/c1-65691160-kdyz-jde-o-uvery-na-bydleni-bude-cnb-velmi-prisna-rika-jeji-guverner-rusnok>>.

TOMŠÍK, Vladimír. *Basel III: dopad do českého finančního sektoru.* [online]. cnb.cz, 31. května 2011 [cit. 1. prosince 2019]. Dostupné na

<[https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro\\_media/konference\\_projevy/vystoupeni\\_projevy/download/Tomsik\\_20110531\\_Basel\\_III.pdf](https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/Tomsik_20110531_Basel_III.pdf)>.

UNITED NATION OFFICE ON DRUGS AND CRIME. *Money-Laundering and Globalization*. [online]. unodc.org, ©2020 [cit. 8. prosince 2019]. Dostupné na <<http://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/globalization.html>>.

ZRŮST, Lukáš. *Věřitel poslední instance*. [online]. konreo.cz, 9. března 2018 [cit. 2. listopadu 2019]. Dostupné na <<https://www.konreo.cz/PR/Clanky/Veritel-posledni-instance>>.

## **Právní předpisy, judikatura**

Aktuální znění: ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální znění: zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální znění: zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální znění: zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální znění: zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální znění: zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální znění: zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální znění: vyhláška ČNB č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob.

Aktuální znění: vyhláška ČNB č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.

Aktuální znění: doporučení ČNB ze dne 13. 12. 2019.

Legislativa ES/EU: nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 2017/565 ze dne 25. dubna 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice.

Legislativa ES/EU: nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

Legislativa ES/EU: nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/61 ze dne 10. října 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavek na úvěrové instituce týkající se krytí likvidity.

Legislativa ES/EU: směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/89/EU ze dne 16. listopadu 2011, kterou se mění směrnice 98/78/ES, 2002/87/ES, 2006/48/ES a 2009/138/ES, pokud jde o doplňkový dozor nad finančními subjekty ve finančním konglomerátu.

Legislativa ES/EU: směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky.

Historická verze: zákon č. 130/1989 Sb., o Státní bance československé.

Historická verze: zákon č. 22/1992 Sb. o Státní bance československé.

Historická verze: směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. 2 Ao 1/2006-47.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 21. 2. 2019, sp. zn. 2 Afs 304/2018.

Rozhodnutí ČNB ze dne 16. srpna 2016, č.j. 2016/96256/570, sp. zn. Sp/2016/40/573.

Rozhodnutí ČNB ze dne 16. července 2015, č.j. 2015/79243/570, sp. zn. Sp/2015/145/573.

Rozhodnutí ČNB č.j. ze dne 22. listopadu 2016, 2016/135026/570, sp. zn. Sp/2015/365/573.